

Arkivsaksnr.:

2023/8833

Dokumentdato:

21.06.2023

Styre:

Fakultetsstyret ved Det psykologiske fakultet

Styresak:

76/23

Møtedato:

31.08.2023

Reakkreditering av Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) 2023

Bakgrunn og prosedyre

I tråd med UIB sitt kvalitetssystem for utdanning skal alle studieprogram evalueres minst hvert 5 år. I etterkant av en programevaluering skal fakultetets lokale studiekvalitetskomite gå gjennom og ta stilling til hvorvidt programevalueringen dokumenterer at NOKUTs studietilsynsforordning er innfridd, og hvorvidt programmet kan reakkrediteres. Alternativt gir komiteen råd om hva som må til for at programmet skal kunne reakkrediteres.

Den lokale studiekvalitetskomiteen skal gi sin anbefaling til fakultetsledelsen som legger saken frem for fakultetsstyret. Fakultetsstyret er formell godkjenningssinstans for reakkrediteringen. Dersom fakultetsstyret ikke godkjenner slik anbefaling, kan instituttet få instruks om å gjennomføre endringer i programmet. I tilfeller der den lokale studiekvalitetskomiteen anbefaler nedlegging av et program, kan fakultetsstyret gjøre vedtak til universitetsstyret med anbefaling om å legge ned studieprogrammet. Fakultetsstyret kan anbefale nedlegging av et program også i tilfeller der den lokale studiekvalitetskomiteen ikke tilråder dette.

Praktisk pedagogisk utdanning (PPU) skulle egentlig evalueres i innen utgangen av 2022, men ba om en utsettelse av programevalueringen og fikk dette innvilget. PPU ble vurdert i studiekvalitetskomiteens møte 12. juni 2023.

Fakultetsstyret blir i dette møtet forelagt tilbakemelding og anbefaling fra komiteen. I tillegg er tilsynsforordningen og programevalueringen vedlagt som grunnlagsdokumenter.

Studiekvalitetskomiteen ved fakultetet består av: Yael Harlap (leder), Jelena Mrdalj, Lise Øen Jones, Siri Lange, Reidar Jakobsen, Tal Getz (studentrepresentant), Johana Houskova (studentrepresentant)

Studiekvalitetskomiteen anbefaler fakultetsstyret å reakkreditere Praktisk pedagogisk utdanning.

Fakultetsledelsens kommentarer

Studiekvalitetskomiteen har i sin rapport gitt en del innspill til fagmiljøene som kan legges til grunn i det videre arbeidet med videreutvikling av PPU. Blant annet peker de på følgende tema som de ber instituttet om å vurdere å følge opp:

- Muligheten for at praksis gir uttelling i studiepoeng
- Om de eksisterende studiepoengtellende emnene er overdimensjonert
- Mulighet for å undersøke nytten av aksjonsforskningsprosjektet blant eksaminerte kandidater

Noen av disse forslagene berører nasjonale føringer og rammer og må tas i de fora hvor dette er hensiktsmessig, mens andre kan vurderes lokalt.

Fakultetsledelsen støtter studiekvalitetskomiteen anbefalinger og tilrår fakultetsstyret å reakkreditere studieprogrammet.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret vedtar reakkreditering av Praktisk pedagogisk utdanning og ber institutt og fagmiljø om å vurdere de foreslåtte tiltakene fra komiteen

Norman Anderssen
dekan

Ove Chr. Borge
fakultetsdirektør

Søknad om reakkreditering av Praktisk pedagogisk utdanning (PPU) – Tilbakemelding til instituttet og anbefaling til fakultetsstyret.

Studiekvalitetskomiteen vurderte 12. juni 2023 PPU for reakkreditering på vegne av fakultetsstyret ved Det psykologiske fakultet.

Studiekvalitetskomiteen består av:

Jelena Mrjdalj
Johana Houskova
Kariane T. Westrheim som vara for Anne Homme
Lise Øen Jones
Reidar Jakobsen
Siri Lange
Yael Harlap (leder)

Fravær: Johana Houskova, Lise Øen Jones

Studiekvalitetskomiteen er samstemte i å anbefale reakkreditering av Praktisk pedagogisk utdanning (PPU) i fakultetsstyret

Studiekvalitetskomiteen ønsker å dele noen av punktene som ble diskutert i møtet. Vi vil først og fremst takke for den grundige evalueringen, som gir oss et godt bilde av programmet og dets styrker og utfordringer. Komiteen setter pris på at fagmiljøet er bevisst på de problemer som blir nevnt i evalueringen.

Rapporten ble oppfattet som nyansert og reflektert, men det er en utfordring at det ikke var en egen fagfelle involvert. Vi er derfor glade for å høre at en fagfelle nå blir inkludert, da dette vil bidra til å styrke evalueringens kvalitet og objektivitet.

Evalueringen viser blant annet til NOKUT-undersøkelsen uten å inkludere en vurdering av de funn som fremkommer. Det er viktig å ta med en vurdering av denne undersøkelsen i rapporten for å få en mer helhetlig vurdering av blant annet studentenes arbeidsbelastning og læringsmiljøet.

Vi legger også merke til at det har blitt gjort endringer etter at programmet ikke klarte å fylle opp alle plassene. Vi savner imidlertid en klar beskrivelse av resultatene eller konsekvensene av disse endringene i rapporten. Det er også behov for tydeligere informasjon om arbeidsomfanget i programmet. Det er utfordrende å tolke hva som menes, og evalueringen kunne hatt bedre oversikt over studentenes arbeidsbelastning.

Studiekvalitetskomiteen diskuterte spørsmålet om hvorfor praksis ikke gir uttelling i studiepoeng. Det ville være verdifullt å vurdere muligheten for å integrere praksis i eksisterende emner og å se nærmere på dimensjoneringen av emnene med tanke på praksis. Komiteen oppfordrer instituttet til å vurdere dimensjoneringen av emnene og mulighetene for å sikre at praksis får en adekvat studiepoenguttelling, selv om dette er et større politisk spørsmål som går på tvers av lektorprogrammer i Norge.

Komiteen stiller spørsmål om eventuelt overforbruk av ressurser i programmet. Vi anbefaler derfor at det gjennomføres en undersøkelse blant studentene for å få bedre forståelse av arbeidsbelastningen og eventuelt justere ressursallokeringen i tråd med funnene.

Det ville også vært interessant å få en gjennomgang med tidligere studenter for å vurdere nytten av aksjonsforskningsprosjektet. Dette fordi det virker som et nyttig og viktig element i programmet, selv om studenter der og da kanskje ikke har nok distanse til å vurdere nytten av erfaringen med aksjonsforskning. Da kan det være interessant å se på om uteksaminerte kandidater ut i arbeidslivet har et annerledes blikk på dette.

Det er også positivt at programmet har varierte vurderingsformer og at fagmiljøet planlegger «curriculum mapping».

Komiteen ber instituttet om å vurdere å følge opp følgende punkt.

- Muligheten for at praksis gir uttelling i studiepoeng
- Om de eksisterende studiepoengtellende emnene er overdimensjonert
- Mulighet for å undersøke nytten av aksjonsforskningsprosjektet blant eksaminerte kandidater.

Programevaluering av Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), perioden 2017-2022

Bakgrunn

I brev datert 12.01.2022 fra Det psykologiske fakultet (PF) ble Institutt for pedagogikk (IPED) bedt om å gjennomføre programevaluering av studieprogrammet ettårig praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Oppdraget følger *UiBs kvalitetssystem for utdanning* (vedlegg 1), og rapporten følger i hovedsak *Mal for programevaluering* (vedlegg 2).

Programrådet for lektorutdanningen drøftet i møte 23. mars 2022 (sak 11/22) sak om fremgangsmåte for programevalueringen av PPU. Det psykologiske fakultet, som er programeier, ble bedt om å sende bestilling til fakultetene og praksisutvalget om tilbakemelding på gitte evalueringspunkter.

Med utgangspunkt i *Mal for programevaluering* og *Veiledning til programevaluering* ba vi de involverte fakultetene svare på ti evalueringspunkter (med tilhørende spørsmål som skulle besvares):

1. Kvalitetssikring
2. Studentinvolvering
3. Infrastruktur
4. Undervisnings- og vurderingsformer
5. Faglig innhold
6. Kobling til forskning
7. Fagmiljøets størrelse
8. Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse
9. Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse
10. Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

Praksisutvalget ble bedt om å gi tilbakemelding på fire punkter:

1. Gi en kort beskrivelse av praksis på UiB, praksisens faglige relevans, andel studenter som har praksis og eventuelle planer for utvikling av tilbudet.
2. Gi en kort vurdering av fagmiljøets kompetanse og erfaring fra praksisfeltet
3. Hvordan blir evaluering av praksisemnene på PPU fulgt opp og hvilke tiltak har blitt iverksatt?
4. På hvilken måte sikres det at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet?

I tillegg til innspillene fra fakultetene og praksisutvalget, bygger evalueringsrapporten på emneplaner, emnerapporter, studentevalueringer, rapporter fra eksterne fagfeller og tallmateriale fra DBS og FS.

NOKUT gjennomførte i 2022 en kartlegging av PPU-utdanningene i Norge. Resultatene fra kartleggingen vil publiseres i en rapport i løpet av første kvartal 2023, men to delrapporter er publisert:

- [Spørreundersøkelse blant PPU-studenter: Hvordan opplever de utdanningen sin? \(05.12.2022 | pdf\)](#)
- [Spørreundersøkelse blant PPU-kandidater – Hvordan opplever de overgangen fra utdanning til yrke? \(24.10.2022 | pdf\)](#)

Resultatene som gjelder PPU ved UiB er også del av grunnlagsmaterialet for denne programevalueringen. Rapporten om overgangen fra utdanning til yrke viser i liten grad til resultater på institusjonsnivå.

Evalueringsrapporten er utarbeidet av programansvarlig for PPU Liv Eide og programkoordinator Hilde Sagen Trosvik.

Opprinnelig frist for ferdigstilling av rapporten var 31.12.2022. Fristen ble utsatt til 15.02.2023, i påvente av opprettelsen av programutvalg for PPU. Medlemmene av programutvalget fikk rapporten til gjennomlesning, og alle benyttet seg av muligheten til å komme med innspill.

Om programevaluering av PPU

PPU-programmets heterogene natur gjør at en evaluering er utfordrende. Programmet eies av Det psykologiske fakultet, men fire fakulteter, samt praksisadministrasjonen, samarbeider om utdanningen. Alle studentene følger de samme emnene i pedagogikk, men de følger ulike didaktikkemner avhengig av hvilken fagkombinasjon de har valgt. Fagmiljøene som inngår i programmet er også spredt på fire fakulteter, og de som underviser i fagdidaktikk inngår i tillegg i de disiplin faglige miljøene på sine respektive fakulteter. Dette gjør det utfordrende å skulle svare på malens spørsmål om *fagmiljøet*. I tillegg er fakultetene ulike: ved PF er f. eks fagmiljøet samlet på ett institutt, mens på HF er det spredt på fire institutter.

I prosessen med denne evalueringen har de ulike fakultetene gitt tilbakemelding om sine fagmiljøer og emner. Rapporten søker å sammenfatte tilbakemeldingene, og vil kun i enkelte tilfeller gå i detalj, for eksempel der tilbakemeldingene fra et fakultet skiller seg nevneverdig fra de andre.

Siden PPU-programmet er ettårig inngår det ikke i Studiebarometeret, men NOKUT-undersøkelsen som ble gjennomført våren 2022 (“Hvordan opplever de utdanningen sin?”) gir

et grunnlag for å sammenligne PPU-programmet ved UiB med tilsvarende programmer ved andre utdanningsinstitusjoner. Ved UiB svarte 39 studenter av en populasjon på 90, dvs. 43%. Resultatene av undersøkelsen viser at UiB stort sett ikke skiller seg ut fra de andre utdanningsinstitusjonene (bortsett fra NMBU, som generelt scorer høyt på undersøkelsen). På spørsmål om medvirkning (se punktet om Studentinvolvering under) og undervisningen i pedagogikk og fagdidaktikk ligger vi litt lavere enn snittet. På spørsmålet om studentenes opplevelse av at fagansatte har forventninger til dem ligger vi i øvre sjikt. Man skal være forsiktig med å sette likhetstegn mellom studentenes opplevelse av/tilfredshet med studiet og studiets kvalitet (jfr. Dechsling et al, 2021¹), men det er uansett perspektiver fra undersøkelsen som kan løftes og drøftes på et overordnet nivå. Det nyopprettede programutvalget er tenkt som et slikt felles organ som kan ta opp saker som går på tvers av de involverte fakultetene.

Fakultetsstyret ved Det psykologiske fakultet (PF) vedtok i møte 8. desember 2022 å opprette et programutvalg for PPU. Programutvalget vil ha representanter fra hvert av fakultetene, samt en studentrepresentant, og ledes av programansvarlig ved Institutt for pedagogikk. Programkoordinator vil være sekretær for utvalget.

Programutvalget for PPU skal være et rådgivende organ overfor instituttet og fakultetet i saker som omhandler PPU, men har ikke selv beslutningsmyndighet. Utvalget skal ha et særlig fokus på kvalitetssikring og sikre faglig helhet og samordning mellom alle de involverte på programmet.

Programutvalget for PPU (LU-PPU) har ansvar for å:

- sikre faglig helhet og samordning innad i programmet, samsvar mellom forventet læringsutbytte, undervisnings- og vurderingsformer
- sørge for samarbeid mellom alle de involverte på PPU
- sikre den helhetlige studiekvaliteten i henhold til UiBs kvalitetsrutiner, herunder:
 - å foreslå ekstern fagfelle, samt gi oppdrag til og gjennomgå årlig rapport fra ekstern fagfelle
 - utarbeide en årlig egenvurdering av programmet, blant annet basert på egenvurderingene av emnene
 - gjennomføre programevaluering hvert 5. år

Tanken er blant annet at utvalget kan erstatte funksjonen planleggingsdagene for PPU hadde fram til 2022. Disse planleggingsdagene fungerte som arena for informasjonsutveksling, men også som et faglig forum der representanter fra de ulike fakultetene kunne diskutere felles utfordringer og drive faglig utviklingsarbeid på tvers av emnene.

¹ [A critical view of The National Student Survey as a quality indicator in Norwegian higher education | Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk](#)

På bakgrunn av denne evalueringsrapporten vil det være hensiktsmessig at programutvalget jobber med følgende saker i løpet av neste evalueringsperiode:

- Strategier for rekruttering til PPU-programmet
- Sikre at programmet som helhet oppfyller de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i Forskrift om rammeplan for PPU-A (vedlegg 3).
- Sikre at læringsutbyttebeskrivelsene for programmet er på riktig nivå (når ny rammeplan er på plass).
- Mulig behov for evaluering av ettfagsmodellen
- Diskutere mulige faglige og/eller sosiale møteplasser for hele studentkullet.

Studieprogrammets samsvar med UiBs system for kvalitetssikring av utdanningene

Opptakskrav og opptakstill

Opptakskravet for PPU er en fullført mastergrad og minst 60 studiepoeng fordypning i hvert av fagene en søker opptak i. Det kreves minst C i snitt i faget/fagene som utgjør opptaksgrunnlaget.

I 2015 ble den nåværende rammeplanen for PPU endret slik at det ble åpnet for opptak med ett undervisningsfag. Som følge av at PPU ved UiB over tid ikke klarte å fylle studieplassene, ble det i 2017 gjennomført en internrevisjon av opptaksordningen i regi av PwC. Ett av de foreslåtte forbedringspunktene var å endre kravet om to undervisningsfag til kun ett undervisningsfag for opptak til PPU. I 2018 ble ettfagsmodellen innført for samtlige av fagene på HF, samt matematikk, samfunnskunnskap, geografi og mediefag. Psykologi hadde allerede en ettfagsmodell.

Studentene på ettfagsmodell skal fortsatt ha 30 studiepoeng i didaktikk, men i stedet for fag to tar studentene fordypningsemner i didaktikkfaget sitt. For HF-fagene er det valgt en annen løsning med et fellesemne i humanistisk didaktikk (DIDAHUM) som alle ettfagsstudenter tar. Emnet er tverrfaglig, og basert på sentrale humanistiske tema og ferdigheter, som også gjenfinnes som grunnleggende ferdigheter i læreplanverket. Underviserne er hentet fra fagmiljøene for akademisk skriving og retorikk ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier. Det har vært ca. 10-12 studenter oppmeldt på emnet de siste semestrene og emnet får gjennomgående gode tilbakemeldinger i studentevalueringene.

Ettfagsmodellen ble senere reversert for geografi og mediefag ved SV og religion og filosofi ved HF. Bakgrunnen for det er at disse fagene er blant de minste skolefagene og det dermed er vanskelig å sikre tilstrekkelig antall praksistimer i skolen.

For å kunne ta opp flere søkere, er det også gjort en oppmykning av fagkravene for flere av didaktikkfagene. Blant annet har flere av HF-fagene endret på sine krav om en 30-30 fordeling av studiepoeng innen spesifikke felt, for eksempel lingvistikk og litteratur/kultur, til 20-20.

Dette har gjort at en del søkere med årsstudium fra for eksempel Universitetet i Oslo nå blir kvalifisert til PPU, hvor de tidligere ikke var det.

Tabellen under viser antall søkere til PPU i perioden 2017-2022.

Tabell 1: Antall søkere til programmet

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Førsteprioritetssøkere	674	1094	328	406	381	308
Antall tilbud	258	538	171	215	221	170
Antall takket ja	141	292	73	111	94	74

Innføringen av nasjonalt krav om mastergrad for opptak til PPU i 2019 har hatt stor innvirkning på søkerantall og antall kvalifiserte søkere. I 2018, det siste året før kravet om mastergrad ble innført, var det ekstraordinært mange søkere til PPU (1094), mens året etter falt det til 328. Søkerantallet har lagt omtrent på dette nivået de siste årene.

På grunn av at PPU over tid ikke har greid å fylle studieplassene, gikk Universitetsstyret i 2020 inn for en gradvis omdisponering av studieplasser på PPU til de femårige lektorprogrammene samt masterprogrammet i spesialpedagogikk. Det ble også besluttet at de 35 studieplassene knyttet til PPU deltid innen realfag skulle omgjøres til heltids PPU-plasser samt studieplasser på lektorprogrammet på MN. Opprinnelig lå opptaksrammen for heltidsstudiet for PPU på 189. I 2023/24 er opptaksrammen nedjustert til 112, i 2024/25 er den 91, og fra 2025/26 og videre vil opptaksrammen ligge på 70. Dette vil være et mer realistisk kandidatmåltall å fylle gitt søkergrunnlaget etter innføringen av masterkravet.

Som følge av det er blitt færre kvalifiserte søkere etter at kravet om mastergrad kom, har SV-fakultetet lagt ned flere av sine didaktikktilbud. Didaktikktilbudet i geografi, mediefag og IT hadde siste opptak i 2021, og SV tilbyr dermed fra 2022 kun PPU i samfunnskunnskap (både ettfagsmodell og tofagsmodell). MN-fakultetet har også kuttet noe i sitt didaktikktilbud. Fra 2023 vil ikke geofag lenger tilbys, og matematikk vil ikke lenger tilbys på ettfagsmodell, kun på tofagsmodell.

Det jobbes med å øke rekrutteringen til PPU, særlig er det fokus på å få flere søkere til realfagene. Blant tiltakene som er gjort er at det er laget kampanjevideoer, og PPU har vært representert med egen stand på karrieredagen ved MN. Det sendes også ut en e-post hvert vårsemester til studenter som fullfører relevante masterprogram hvor de inviteres til et informasjonsmøte om PPU, som arrangeres i løpet av søknadsperioden om våren.

Gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon

Tabellen under viser antallet som fullfører per kull og andelen som faller fra i 1. og 2. semester.

Tabell 2: Antall fullførte kandidater og prosent frafall 2017-2021

Kull	2017	2018	2019	2020	2021
Antall startet	102	225	55	72	69
Antall med fullført grad	95	208	53	64	57
Prosent frafall 1. sem.	6,86%	4,44%	3,64%	0%	4,35%
Prosent frafall 2. sem.	3,92%	4,44%	9,09%	9,72%	11,59%

Det er ikke gjort noen undersøkelse på hva som er årsaken til at studentene faller fra, men i mange av tilfellene hvor studentene har sluttet på studiet ser vi at det har vært fordi de har fått seg jobb. Det er nok å forvente at en del faller fra på grunn av dette, med tanke på at studentene allerede har fullført en mastergrad og dermed ikke nødvendigvis er like avhengig av å ta en tilleggsutdanning for å bli attraktiv på arbeidsmarkedet. Det kan også være at studiet er mer krevende enn det studenten har tenkt, og vanskelig lar seg kombinere med jobb/familieliv, slik at en del velger å hoppe av og heller starte på et PPU deltidsstudium ved et annet lærested. Studentene går også raskt ut i praksis der de etter kort tid får ansvaret for undervisningen (i motsetning til studentene på de integrerte lektorprogrammene, som først har tre kortpraksisperioder som i hovedsak består av observasjon). Dette gjør PPU-studentene i stand til, på et tidlig tidspunkt, å ta et standpunkt om læreryrket er rett for dem.

Vurdering av læringsmiljø

Studentmassen på PPU-studiet skiller seg ut fra andre programmer. De er jevnt over eldre, har allerede en fullført mastergrad og kommer fra ulike fagmiljøer. De forholder seg til ulike fakulteter og har undervisningen sin på forskjellige steder på campus. På de fleste fag foregår undervisningen i mindre grupper, og de ulike fagene legger opp til studentaktive aktiviteter og læringsformer. I pedagogikkundervisningen samles studentene i tverrfaglige seminargrupper på 15-20 studenter. Semesteret er tredelt: først noen uker med intensiv undervisning på campus, deretter 6-7 uker med praksis i skolen, og deretter noen uker med campusundervisning igjen.

Når man evaluerer perioden 2017-2022 kommer man ikke utenom corona-pandemien, som påvirket studenters faglige og sosiale læringsmiljø i større eller mindre grad fra og med vårsemesteret 2019, til og med vårsemesteret 2022. Siden PPU-studentene er underlagt skikkethetsvurdering fikk programmet dispensasjon fra en del av restriksjonene UiB innførte, og seminarundervisningen kunne etter hvert gjennomføres tilnærmet som normalt. Fagmiljøene la likevel til rette for løsninger slik at de studentene som var i isolasjon eller karantene kunne delta på seminar. Forelesningene, derimot, ble i stor grad gitt som innspilte forelesninger som ble gjort tilgjengelig for studentene i Canvas. Studentene ga uttrykk for at de satte pris på muligheten til å se forelesningene når de ville. Både pandemien og de to skolestreikene som har vært i denne evalueringsperioden har ført til at flere studenter har fått utsatt sin praksis, men ingen av disse hendelsene har ført til at studenter ikke har fullført på normert tid.

I NOKUT-undersøkelsen svarte 64% av UiB-studentene 4 eller 5 på spørsmål om tilfredshet med det faglige og sosiale miljøet på PPU. Studieåret starter med et innføringskurs i emnet PED101, det vil si en uke med intensiv seminarvirksomhet, som har til hensikt å legge grunnlaget for et godt og trygt læringsmiljø året igjennom. Innføringsuken blir vurdert som verdifull av både emneansvarlige, seminarledere og studenter. Det er altså diskrepans mellom funnene i NOKUT-undersøkelsen og det som har kommet fram i møter med tillitsvalgte, og i fokussamtaler med studenter i forbindelse med ekstern fagfelles evaluering i 2022 (vedlegg 4). Det kan være flere grunner til denne diskrepansen, men man kan tenke seg at det er ulike studentgrupper (med ulik oppfatning av og tilfredshet med studiet) som melder seg som tillitsvalgte og til fokusgruppesamtale, og de som svarer på en anonym undersøkelse.

Når det gjelder det sosiale læringsmiljøet foreslår de tillitsvalgte for seminargruppene i pedagogikk, i møte med emneansvarlig og programansvarlig 21.09.2022 (vedlegg 5) at man gjerne også kan legge opp til noe sosialt på tvers av gruppene. Det totale studenttallet er nå på et nivå der det skal være mulig å få til, og det kan være gunstig med tanke på å skape en lektoridentitet blant studentene på programmet. Fagmiljøet ved Institutt for pedagogikk følger dette opp i samarbeid med studentrepresentanten i programutvalget for PPU. Vårsemesteret 2023 planlegger vi blant annet PPU-piknik i parken og brettspillkveld på studentbaren "Kurerbar" på PF.

Studieprogrammets samsvar med krav i Studietilsynsforskriften

System for kvalitetssikring

PF har en ekstern fagfelle (tidligere programsensor) for pedagogikkemnene i den integrerte lektorutdanningen (5LU) og PPU. Emnene PED101 og PED102 ble sist evaluert av daværende programsensor Eyvind Elstad i 2015. Ekstern fagfelle for perioden 2018-2022 var May-Britt Postholm, professor ved NTNU. Hun fikk først og fremst oppdrag knyttet til 5LU, men hennes siste programrapport var en evaluering av emnet PED102 våren 2022.

For perioden 2023-2026 er Katrine Nesje, førsteamanuensis ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning, UiO, oppnevnt som ny ekstern fagfelle - primært for PPU. Tanken er at det nye programutvalget for PPU skal rådføres når nytt oppdrag til ekstern fagfelle skal gis, men i påvente av oppnevning har fagmiljøet ved Institutt for pedagogikk gitt Nesje i oppdrag å evaluere emnet PED101 i lys av både nasjonal rammeplan for PPU og læringsutbyttebeskrivelsene for praksisemnet PPUPRA101.

Når det gjelder system for kvalitetssikring på emnenivå foregår det på ulike måter på de involverte fakultetene. Ved Det humanistiske fakultet (HF) inngår PPU-emnene i disiplinfagenes evalueringsplaner, og det utarbeides emnerapporter i tråd med kvalitetsrammeverket. Alle tilbakemeldinger blir behandlet i fagmiljøene, og eventuelle endringer blir iverksatt. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN) samkjører de fleste didaktikkemnene for 5LU og PPU, og emneevalueringene og tiltakene blir dermed felles for de to programmene. Emneevalueringene blir behandlet i Lektorutdanningsutvalget. Ved Det samfunnsvitenskapelige

fakultet (SV) blir didaktikkemnene evaluert av studentene på siste seminar. Både MN og SV peker på at systemet med emneevaluering de siste årene ikke har fungert like godt som tidligere, men at dette har vært forbigående og skyldes pandemien og skifte av administrativt personale. Ved Det psykologiske fakultet skriver emneansvarlig en kort egenvurdering av emnet hen har hatt ansvar for, og egenvurderingene sammenfattes i en rapport fra programansvarlig for pedagogikkemnene på PPU. Rapporten blir deretter behandlet i Undervisningsutvalget ved Institutt for pedagogikk (IPED). I tillegg til dette gjennomføres det i henhold til UiBs kvalitetssystem treårige emneevalueringer, som også behandles i Undervisningsutvalget.

I tillegg til evalueringen som inngår i UiBs system for kvalitetssikring peker fakultetene på at det også kontinuerlig gjøres mange mindre endringer og justeringer av emnene, både i forkant og etterkant og underveis i semesteret.

Lektorsenteret har fra 2022 overtatt det administrative ansvaret for praksisemnene på PPU, og evalueringen av disse emnene administreres derfra. Studentene mottar en praksisevaluering etter hver praksisperiode, der de får mulighet til å gi tilbakemelding både til UiB og til praksisskolen. Praksisevalueringen deles med den enkelte skole, og er et viktig verktøy med tanke på å følge opp problemstillinger knyttet til praksis. Som eksempel kan det nevnes at praksisloggen med aktiviteter studentene skal delta på i løpet av praksisperioden fra høsten 2022 ble utvidet fra syv til tretten ulike aktiviteter studentene kan velge mellom.

Selv om emnene som inngår i PPU-studiet evalueres av de ulike fakultetene, og praksisemnene av Lektorsenteret, er det en fare for at man mister helheten i programmet av syne. Det kan derfor vurderes om emneevalueringene fra de ulike emnene bør presenteres for programutvalget for å bidra til koherens i programmet.

Studentinvolvering

Ved IPED er det en innarbeidet rutine å be studentene på hver av seminargruppene velge en tillitsvalgt, som skal fungere som mellomledd mellom studentgruppen og seminarleder/emneansvarlig. Hvert semester blir de tillitsvalgte invitert på frokost eller lunsj, der de får viderefordre tilbakemeldinger fra sine respektive seminargrupper. Disse møtene gjennomføres vanligvis i midten av semesteret, slik at eventuelle tiltak kan settes inn på bakgrunn av studentenes tilbakemeldinger. De seinere årene har PPU-studentene også blitt involvert i en fagdag, som arrangeres hvert semester (med unntak av pandemiårene), takket være midler fra Ny som lærer på Vestlandet. Studentene deltar da aktivt ved at de spiller inn ønsker for tema og foredragsholdere, og de står for gjennomføringen av selve dagen.

SV har relativt få studenter på sine didaktikkseminarer, og de blir oppfordret til å komme med innspill fortløpende. Det samme gjelder flere av emnene på MN. HF sikrer også studentinvolvering gjennom studentevalueringer av didaktikkemnene.

Beskrivelsen over står i kontrast til resultatene fra NOKUT-undersøkelsen, der bare 22% av studentene som svarte på undersøkelsen svarer 4 eller 5 på spørsmålet om i hvilken grad de opplever at studentene har mulighet til å gi innspill på innhold og opplegg i studieprogrammet. En mulig forklaring kan være at studieprogrammet er kort, og at større endringer blir gjort ved neste gjennomføring av emnene. En annen medvirkende årsak kan være at studieåret 2021/2022 var preget av restriksjoner grunnet pandemien. Dette forklarer likevel ikke at UiB kommer dårligere ut enn de andre institusjonene på dette spørsmålet.

Det kan være utfordrende å få PPU-studenter til å stille som representanter i råd og utvalg siden programmet er ettårig, men i etterkant av NOKUT-undersøkelsen har det skjedd endringer når det gjelder PPU-studentenes formelle representasjon. Fra høsten 2022 er det en representant fra PPU i praksisutvalget, og programutvalget for PPU fikk på plass en studentrepresentant i januar 2023. Forhåpentligvis vil dette øke studentenes opplevelse av studentinvolvering.

Tilhørende forskrifter

Studieprogrammet oppfyller kravene i Lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter. PPU-programmet er underlagt *Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning* (Kunnskapsdepartementet, 2015). Rammeplanen fastsetter læringsutbytte for utdanningen, og definerer omfanget av de ulike komponentene i studiet (pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring). Opptakskrav til studiet fastsettes også av rammeplanen. *Nasjonale retningslinjer for praktisk-pedagogisk utdanning – allmennfag* (vedlegg 6) gir forpliktende kvalitetsstandarder for god lærerutdanning, og skal bidra til “utvikling av praktisk-pedagogisk utdanning for allmennfag som en integrert profesjonsutdanning, til faglig utvikling innenfor lærerutdanningsfeltet og til styrking av kvalitet, helhet og sammenheng i lærerutdanningene” (se vedlegg 6, s. 2)

I tillegg til at studieprogrammet er underlagt Rammeplanen, forholder programmet seg til Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning. Løpende skikkethetsvurdering av alle studenter skjer gjennom hele studieløpet, både på campus og i praksis. Studentene får ved oppstart av studiet informasjon om at de blir skikkethetsvurderte, om vurderingskriterier og om universitetets rutiner for løpende og særskilt skikkethetsvurdering. Studentene signerer på at de er kjent med denne informasjonen. Studieplanen inneholder også informasjon om skikkethetsvurdering.

Studieplan

Studieplanen for PPU (vedlegg 7) oppfyller kravene til akkreditering av studietilbud av et halvt til to års omfang. Studieprogrammet har et dekkende navn, og opptakskravene er presisert. Fra den digitale versjonen av planen (som de fleste studentene vil forholde seg til), kan man klikke seg videre til opptakskrav for de enkelte emnene som inngår i programmet. Planen beskriver studiets mål og innhold på en klar og konsis måte, den gir informasjon om progresjonskrav, og det presiseres at det ikke er lagt opp til delstudium i utlandet. Undervisnings- og

læringsformene beskrives på et overordnet plan (forelesninger, gruppeundervisning, seminar og praksis). Når det gjelder vurderingsformer vises det til de enkelte emnebeskrivelsene, men det presiseres at avsluttende vurdering omfatter både praksis og eksamen på campus, i tillegg til en vurdering om studenten egner seg for yrket. Ordlyden i læringsutbyttebeskrivelsene ligger veldig tett opp til beskrivelsene i den nasjonale rammeplanen ([Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning - Lovdata](#)), noe som tilsier at studiets innhold er på nivå med tilsvarende studier. Krav til at lærestoffet oppgis med full referanse er ikke relevant for et overordnet studieprogram som PPU.

Oppbygging

Studieprogrammet består av 60 studiepoeng, og er bygget opp slik:

1. semester	
Pedagogikk (PEDA101)	15 studiepoeng
Fagdidaktikk	15 studiepoeng
Praksis (PPUPRA101)	30 dager
2. semester	
Pedagogikk (PEDA102)	15 studiepoeng
Fagdidaktikk	15 studiepoeng
Praksis (PPUPRA102)	30 dager

Nivå på læringsutbyttet

Læringsutbyttebeskrivelsene i rammeplanen for PPU har ikke blitt endret etter innføring av mastekrav for studiet, og som nevnt under punktet Studieplan ligger UiBs læringsutbytte tett opp til formuleringene i rammeplanen. Også på dette punktet er PPU i en særstilling fordi studiet forutsetter en fullført master i et fag, mens de i dette studiet møter nye fag, nærmere bestemt fagdidaktikk og pedagogikk. Det arbeides nå mot en revidering av rammeplanen, og det nye programutvalget må følge dette opp.

Læringsutbytte og infrastruktur

Studieplanen for programmet (se vedlegg 7) uttrykker samlet læringsutbytte for de tre komponentene pedagogikk, fagdidaktikk i undervisningsfagene og praksis. Begge semestrene er lagt opp slik at studentene først får teoretisk og metodisk innsikt i pedagogikk og fagdidaktikk og deretter går ut praksis, som fungerer som "læringsarena, forskningsområde og utprøvningsfelt for både pedagogikk og fagdidaktikk i undervisningsfaga" (jfr. studieplanen). Under praksis observerer studentene veileders undervisning, før de gradvis overtar ansvaret for klassen. Mot slutten av perioden underviser de uten at veileder er til stede i klasserommet. Slik får de oppøvd ferdigheter i å planlegge og gjennomføre undervisning. Veiledning, og ulike oppgaver knyttet til studentenes praksis, oppøver evnen til å reflektere over egen undervisning. Praksisperioden er arena for utprøving av varierte arbeidsmetoder, det å differensiere og

tilpasse opplæringen og skape motiverte og inkluderende læringsmiljø (jfr. studieplanen), men dette perspektivet ivaretas også av de varierte undervisnings- og arbeidsformene studentene møter på campus. Pedagogikkemnet på 2. semester har fokus på profesjonell utvikling, og studentene skal gjennomføre et aksjonsforskningsprosjekt i løpet av praksisperioden. Studentene får dermed øvd på å videreutvikle egen kompetanse. Flere av fagdidaktikkemnene har også vurderingsformer og aktiviteter som fremmer denne generelle kompetansen.

I forbindelse med redesignprosessen på den integrerte lektorutdanningen har det nylig blitt gjennomført en kartlegging av hvorvidt og hvordan de ulike emnene som inngår i programmene til sammen dekker de generelle læringsutbyttebeskrivelsene for programmene. En slik kartlegging kunne med fordel også vært gjennomført på PPU-programmet. Læringsutbyttet "Kunnskap om samiske høve" er for eksempel et felles ansvar på PPU-programmet, men det er uklart i hvilken grad studentene får dekket dette læringsutbyttet i dag. Det samme gjelder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge.

Studentenes tilgang til nødvendig og egnet infrastruktur på programmet er tilfredsstillende på de fleste områder. De aller fleste studentene (med unntak av studentene på ettfagsmodellen i psykologi) har tilknytning til mer enn ett fakultet, og det kan dermed være naturlig for dem å benytte ressurser som bibliotek og studentarbeidsplasser flere steder. I løpet av denne evalueringsperioden er det blitt tilrettelagt for flere nye studentarbeidsplasser, blant annet i det gamle bibliotekarealet på Det psykologiske fakultet. Studentene kan benytte UiBs rombookingssystem for å reservere seminarrom til kollokvier o.l. I den forbindelse melder MN om behov for flere mindre undervisningsrom med fleksible løsninger. I evalueringsmøte 21.09.2022 peker de tillitsvalgte for seminargruppene på et problem med låste dører og manglende tilgang. Dette gjelder både tilgang til bygg (inkludert Lektorsenteret), seminarrom og toaletter.

I tillegg til seminarrom og studentarbeidsplasser har PPU-studentene også, på lik linje med studentene på 5LU, tilgang til henholdsvis Lærerværelset (MN) og Lektors kontor (HF), der det finnes en del lærebøker og utstyr tilgjengelig. Det er imidlertid ikke kjent i hvilken grad PPU-studentene benytter seg av disse rommene.

Undervisnings- og vurderingsformer

Alle studenter på PPU-programmet møter et bredt og variert utvalg undervisningsformer, uavhengig av hvilke fagkombinasjoner de har. Innenfor de ulike emnene veksles det mellom forelesninger og seminarundervisning. Studentene møter også ekskursions- eller skriveverksted, arbeid med case, utprøving av utstyr, m.m. Refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis gjennomsyrrer aktivitetene. Undervisningsformene på PPU-programmet er også ment å skulle inspirere studentene og vise dem hvilke muligheter de selv har når de skal planlegge og gjennomføre i yrket. Denne dimensjonen er meget godt ivarettatt i programmet, noe rapporten fra ekstern fagfelle våren 2022 også viser til (se vedlegg).

PPU-studentene møter også ulike vurderingsformer, avhengig av fagkombinasjon. Eksempler på vurderingsformer i pedagogikk og fagdidaktikkemnene er muntlig eksamen basert på case, mappeeksamen, skoleeksamen og hjemmeeksamen og prosjektoppgave. Studentene får også underveisvurdering i form av tilbakemelding på tekst, veiledning, tilbakemelding på muntlige framlegg - både fra forelesere/seminarledere og fra medstudenter.

På PEDA102 gjennomfører alle studenter et aksjonsforskningsprosjekt i løpet av praksisperioden, og rapporten fra dette prosjektet er eksamen i emnet. Ekstern fagfelle fikk i oppdrag å evaluere emnet vårsemesteret 2022, med særlig fokus på aksjonsforskningsprosjektet studentene gjennomfører (se vedlegg). I forkant av oppdraget hadde vurdering vært tema for en av planleggingsdagene, da det vårsemesteret 2021 oppsto forvirring blant noen studenter om forholdet mellom aksjonsforskningsprosjektet i pedagogikk og tilsvarende eller lignende vurderingsformer i enkelte didaktikkemner. Rapporten fra fagfelle viser at studentene har ulikt syn på nytten av aksjonsforskningen. Fagfellen anbefaler uansett at vurderingskriteriene for aksjonsforskningsrapporten blir tydeligere for studentene. Fagpersonene tilknyttet PEDA102 har nå revidert vurderingskriteriene.

Valg av vurderingsformer har vært tema for planleggingsdagene, og er en sak programutvalget kan vurdere å ta videre når det er opprettet. Felles vurderingsformer på tvers av fakultetene har også vært diskutert.

I praksisperioden får studentene veiledning av én eller flere veiledere på praksisskolen, og underveisvurderingen foregår ved at de får to praksisbesøk fra fagdidaktikere og/eller pedagoger i hver av periodene. Disse besøkene skal også ha en veiledningsfunksjon. Sluttvurderingen etter praksis foretas av praksisskolen, så fremt det ikke foreligger tvil om studenten skal bestå praksis. PPU-studentene er også under kontinuerlig skikkethetsvurdering i løpet av studiet. Skikkethetsvurderingen er et felles ansvar for praksisskole og universitet.

Faglig innhold

Det faglige innholdet i PPU-programmet oppdateres kontinuerlig på emnenivå. Litteraturen på emnene oppdateres, ny forskning legges til og tekster som ikke fungerer så godt byttes ut. Temaene som tas opp i emnene gjøres også relevante ved at studentene bidrar med egne praksiserfaringer.

Fagmiljøene holder seg oppdatert på aktuell forskning, og forsker selv innenfor fagene. For å sikre relevansen i studietilbudet holder fagmiljøene seg også oppdatert om utviklingen i skolen, nye fagplaner, kjerneelementer og tverrfaglige temaer. På MN har for eksempel algoritmisk tenkning og programmering fått større plass i emnene i matematikdidaktikk etter Fagfornyelsen. Fagmiljøet på SV bidrar med forskningslitteratur blant annet på demokrati og medborgerskap. Ved HF vektlegges kritisk tenkning og etisk bevissthet eksplisitt gjennom fokus på bla argumentasjon og dialogbaserte undervisningsformer. På pedagogikkemnene bidrar fagmiljøet ved IPED med faglitteratur innenfor temaer som profesjonell utvikling, danning, estetikk, relasjon og motivasjon.

Som nevnt under punktet Læringsutbytte og infrastruktur kunne studieprogrammet med fordel vært mer samkjørt når det gjelder de overordnede perspektivene i rammeplanen. Ifølge rammeplanen skal utdanningen kvalifisere til å ivareta opplæring om samiske forhold. Alle våre studenter møter perspektiver på mangfold i studiet, men UiB har, i likhet med de fleste andre lærerutdanningsinstitusjoner (Olsen, Sollid & Johansen, 2017²), en vei å gå når det gjelder å ivareta det samiske perspektivet³.

Arbeidsomfang

I NOKUT-undersøkelsen fra 2022 blir studentene bedt om å rapportere hvor mange timer i uken de bruker på faglig arbeid. Ved UiB er gjennomsnittet 20,9 timer, og ligger lavest av syv utdanningsinstitusjoner. Øverst ligger OsloMet, der studentene i gjennomsnitt bruker 36,2 timer.

I evalueringer av PPU-studiet ved UiB melder studenter ofte tilbake at de opplever studiet som omfattende og krevende. Blant annet stiller de spørsmål ved det at de ikke får studiepoeng for praksis. For å minske studentenes arbeidsbelastning er det mulig å redusere mengden faglitteratur i emner som har praksis, men det er uvisst i hvilken grad det er tradisjon for dette i de ulike fagmiljøene og hvorvidt det blir kommunisert til studentene. Framover kan det være hensiktsmessig å se på hvordan andre institusjoner “bøter på” mangelen på studiepoeng for praksis.

Sammenlignet med integrert lektorutdanning, der studentene ofte opplever at undervisning og arbeidsoppgaver i disiplin-fagene kolliderer med praksis, er det enklere å få “kabalen til å gå opp” i PPU-programmet og unngå kollisjoner.

Kobling til forskning

Fagmiljøene forsker aktivt, og bidrar med sin fagkompetanse inn i undervisningen. I samfunnskunnskap har forskingsprosjekter om progresjon, elevmotivasjon, faglige ferdigheter, demokratiske danning, vurdering, globalisering og læremiddelanalyse alle resultert i tekster som brukes som studentlitteratur. Fagmiljøet på SV har også vært involvert i utarbeidelse av flere samfunnsfagdidaktiske antologier og læreverk som brukes både ved UiB og andre steder. Ved MN forskes det på læringsstrategier, utforskende dialoger, utvikling av elevers kritiske tenking, bruk av ulike oppgavetyper, bruk av modellering og problembasert læring og læring av spesifikke faglige begreper. Ved HF-fakultetet er det et stort og sammensatt fagdidaktisk miljø knyttet til de ulike lektorprogrammene og emner som inngår i PPU ved IF, LLE, AHKR og FOF. Det forskes blant annet på kontroversielle tema i undervisning, flerspråklighet, skriftlig og

² [Kunnskap om samiske forhold som integrert del av lærerutdanningene | Acta Didactica Norge \(uio.no\)](#)

³ NOKUT-undersøkelsene spør overraskende nok ikke studentene om hvorvidt utdanningen har forberedt dem på å ivareta opplæring om samiske forhold.

multimodale tekster i engelskundervisning, norskdidaktikk og norsk som andrespråk, historieforståelse og kritisk tenkning og dialogbasert undervisning.

Arbeidsmåtene på PPU-programmet er også basert på forskning, og studentene får erfaring med faglig utviklingsarbeid gjennom arbeidskrav både på campus og i praksis. Det er også eksempler på vurderingsformer som har en klar kobling til forskning: I DIDAREL1 skriver studentene en semesteroppgave der de skal diskutere egne praksiserfaringer i lys av faglitteratur, og flere andre didaktikkemner har lignende vurderingsformer. I PEDAA102 er vurderingsformen en aksjonsforskningsrapport som studentene arbeider med gjennom semesteret i form av forberedelse til praksis, gjennomføring av tiltak og evaluering i praksisperioden og presentasjon av eget prosjekt og tilbakemelding til medstudenter på deres prosjekter. Flere av disse aksjonsforskningsrapportene har i etterkant blitt omarbeidet til kapitler i boken *Å forske på egen praksis* (Ulvik, Riese & Roness 2016, ny utgave 2022), som også brukes som faglitteratur på emnet.

Internasjonalisering

Alle fagmiljøene i PPU-programmet er involvert i internasjonale prosjekter som kan komme studentene til gode (se punktet om internasjonalt og nasjonalt samarbeid), men det er vanskelig å få til internasjonalisering i form av utveksling. Programplanen fastslår også at det ikke er lagt opp til delstudium i utlandet i løpet av studiet. Fagmiljøene kan med fordel drøfte (hver for seg og i fellesskap) mulighetene for å implementere ulike former for *internasjonalisering hjemme*. De nasjonale retningslinjene for PPU nevner i den forbindelse eksempler som interkulturelle og flerkulturelle dimensjoner i studiet, kjennskap til internasjonal utdanningspolitikk, bruk av engelskspråklig litteratur og utenlandske gjesteforelesere.

Praksis

Praksis er en obligatorisk del av studiet, og skal i henhold til forskrift om rammeplan for PPU ha et omfang på 60 dager. Ved UiB er praksis organisert i to like lange perioder på 30 dager. Den første praksisperioden (høst) gjennomføres på ungdomstrinnet, og den andre (vår) på videregående skole. Unntaket er studenter som har fag som bare undervises i videregående (som psykologi). Mens antall praksisdager er definert av rammeplanen, gir den ingen føringer om antall undervisningstimer studentene skal ha. Ved UiB har man valgt å stille som krav at studentene skal ha 60 undervisningstimer i løpet av praksis (45 klokketimer). UiB har i tillegg spesifisert at studentene skal være til stede på skolen i minst 4, 5 klokketimer for at dagen skal godkjennes som en praksisdag.

De to praksisperiodene har egne emneplaner med beskrivelser av mål og innhold, samt læringsutbyttebeskrivelser (se vedlegg 8). Progresjonen mellom første og andre praksisperiode gjøres tydelig ved at PPUPRA102 bygger videre på mål og innhold i PPUPRA101. I første semester skal studentene "lære å planlegge og gjennomføre gode lærings- og undervisningsøkter og vurdere slike ut fra didaktiske og pedagogiske perspektiv", mens i andre

semester skal de i tillegg “utvikle ei forståing av lærarprofesjonen og eit medvit rundt yrkesetiske problemstillingar”.

I tillegg til undervisningstimene skal studentene bli kjent med skolen som arbeidsplass og organisasjon og få et godt innblikk i alle sider ved læreryrket. Det er et obligatorisk arbeidskrav å levere en praksislogg, hvor de dokumenterer deltakelse i minst fem aktiviteter som gir innblikk i lærerens arbeidshverdag og skolen som organisasjon. På den måten får de en bred innføring i lærerprofesjonen, slik at de er godt forberedt til yrket de skal inn i.

I henhold til Studietilsynsforskriften skal studietilbud med praksis ha praksisavtaler mellom institusjon og praksissted. UiB er i gang med å fornye praksisavtalene med skolene, og i den forbindelse skal alle praksisskoler bli partnerskoler. Det er også planer om at UiB skal knytte til seg enkeltskoler som får status som universitetsskoler. Disse skal ha et tett samarbeid med UiB, og man ser for seg at man for eksempel kan samarbeide om masteroppgaver, FoU-arbeid og andre samarbeidsprosjekter. Antallet universitetsskoler, det konkrete innholdet i avtalene og hvordan eventuell søknadsprosess skal gjennomføres er under utarbeidelse.

Fagmiljøet knyttet til studentenes praksisperiode befinner seg på to ulike arenaer: på skolen og på universitetet. Praksisveilederne i skolen står for den kontinuerlige veiledningen og vurderingen av studentene i praksisperioden, mens de faglig ansatte ved UiB besøker studentene (hver student får vanligvis fire besøk i løpet av de to praksisperiodene). Hensikten med disse besøkene er både underveisvurdering og –veiledning. De som gjennomfører praksisbesøkene i skolene er normalt de samme som underviser på PPU, og har dermed kompetanse i og erfaring fra lektorutdanning. Som det framgår av neste punkt (Fagmiljøets størrelse) involveres også vikarer og/eller ansatte i disiplinaget i praksisbesøkene.

Når det gjelder praksisveiledere i skolen ønsker UiB at disse skal ha formell kompetanse innen veiledning, noe UiB også tilbyr. Det er likevel slik at de fleste av veilederne UiB benytter ikke har formell veiledningskompetanse. Et absolutt krav ville ført til at man ikke fikk nok veiledere. På den annen side benytter UiB seg av mange faste praksisskoler med erfarne veiledere, og gjennom studentevalueringer og tilbakemeldinger får praksisadministrasjonen et godt overblikk over hvilke veiledere som er spesielt dedikerte.

Studieprogrammets samsvar med krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften

Fagmiljøets størrelse

Fagmiljøene ved de fire involverte fakultetene underviser både på PPU og den integrerte lektorutdanningen. Miljøene varierer i størrelse, men er kapasitetsmessig tilstrekkelig både ved PF, HF og SV for det studenttallet som i dag er på PPU. Ved store studentkull kan det være utfordrende å nå over alle praksisbesøkene (de ansatte besøker studenter på PPU og integrert lektorutdanning hvert semester). Dette løses enten ved å inkludere ansatte i disiplinaget, og/eller ved å gi oppdrag til vikarer/midlertidige ansatte. På MN er imidlertid fagmiljøet for lite,

og det blir sårbart, f.eks. når noen i kollegiet skal ha forskningstermin. Den samme sårbarheten gjelder psykologididaktikk, som har én faglig ansatt.

På alle fakultetene som er involvert i PPU-programmet utgjør minst 50% av årsverkene ansatte i hovedstilling ved institusjonen, og ansatte med førstestillingskompetanse underviser i de sentrale delene av studiet. Alle fagmiljøene har ansatte med professorkompetanse.

Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse

De faste ansatte på programmet har utdanningsfaglig kompetanse i tråd med de kravene som gjelder for de aktuelle stillingskategoriene. Stipendiater som underviser på PPU blir fulgt opp og veiledet av faglige ansatte. MN bruker også en del timelærere, og blant dem er bakgrunnen mer varierende. Noen er utdannede lærere med lang erfaring fra undervisning i skolen, og har således relevant utdanningsfaglig kompetanse til å undervise i programmet.

Faglig ledelse

Programmet eies av Det psykologiske fakultet. Ved institutt for pedagogikk har programansvarlig ansvaret for emnene PEDA101 og PEDA102. Programansvaret går på omgang i fagmiljøet ved IPED, og i en periode har én ansatt både hatt programansvar for PPU og koordineringsansvar for pedagogikkemnene i den integrerte lektorutdanningen. Fra høsten 2022 er disse to vervene igjen adskilt. Programansvarlig for PPU møter i felles programstyre for lektorutdanningen, og skal lede det nyopprettede programutvalget for PPU. Dette er ment å være et organ som sikrer faglig helhet, kvalitetssikring og samordning mellom alle de involverte på programmet. I utvalget vil man også kunne diskutere og løfte saker og utfordringer som gjelder PPU spesielt, som for eksempel ettfagsmodellen, rekruttering av studenter o.l.

Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse

Forskningsinteressene ved alle de involverte fakultetene er rettet mot ulike skoleslag og pedagogiske, fagdidaktiske og disiplin faglige temaer, som alle har relevans for undervisningen på PPU.

Ved PF er fagmiljøet ansatt på Institutt for pedagogikk, og underviser i pedagogikkemnene og psykologididaktikk (én ansatt). Den fagspesifikke kompetansen dekker temaer som motivasjon, etikk, danning, estetikk, profesjonskunnskap og overgang fra studie til yrke. Det forskes også på lærerutdanning. Ved de andre fakultetene er fagmiljøet spredt over flere institutter. HF har et stort og sammensatt fagdidaktisk miljø med kompetanse innen disiplin faglige emner og hvordan disse inngår i didaktiske sammenhenger, i tillegg til tverrfaglig og generisk kompetanse på blant annet undervisning i kontroversielle tema og grunnleggende ferdigheter som skriving og muntlighet. I tillegg til solid disiplin faglig bakgrunn har det fagdidaktiske miljøet ved MN kompetanse innen læringsstrategier, utforskende arbeidsmåter (modellering, utforskning, PBL), læring gjennom dialog, opplæring i kritisk tenkning og naturfag for aktiv deltagelse. Ved SV fakultetet har fagmiljøet forskningskompetanse innenfor progresjon, elevmotivasjon, faglige

ferdigheter, demokratisk danning, vurdering, globalisering og læremiddelanalyse. Det pågår prosjekter om makt og innflytelse i faget og om bærekraft som fagdidaktisk utfordring.

Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

Ansatte i fagmiljøene på de ulike fakultetene deltar i internasjonale nettverk og samarbeid som kommer studentene på programmet til gode i form av oppdatert kunnskap og undervisningskvalitet. Av eksempler kan nevnes to Erasmus+-prosjekter: fagpersoner ved IPED deltar i PRAC3, som utforsker digitale verktøy og løsninger for lærerstudenters praksis, og fagpersoner på MN i et prosjekt der det jobbes med koherens i lærerutdanningen for å styrke naturfagundervisningen. Fagmiljøet ved SV medvirker blant annet i den kommende norske delen av ICCS-studien som kartlegger demokratiundervisning og demokratiforståelse i en rekke land.

Av nasjonalt samarbeid på institutt- eller fakultetsnivå kan nevnes Nasjonalt nettverk for naturfagundervisning (MN) og samarbeid med Høgskulen i Volda om samfunnsfagdidaktikk (SV). Også på individnivå foregår det samarbeid med andre fagmiljøer, forskningsgrupper og enkeltpersoner. De ansatte deltar på internasjonale og nasjonale konferanser, i råd, utvalg og fagorganer. De sampubliserer nasjonalt og internasjonalt. Det legges altså ned en betydelig innsats som bidrar til kvaliteten i PPU-programmet og kommer studentene til gode. Samtidig peker fakultetene på flere aspekter som kan være til hinder for kvalitetsutviklingen av programmet: stram økonomi uten utsikter til bedring, mangel på stillinger dedikert til lektorutdanningen (MN), og mangel på tid til å drive forskning og utviklingsarbeid.

Vedlegg:

1. [UiBs kvalitetssystem for utdanning - systembeskrivelse](#)
2. Mal for programevaluering
3. [Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning - Lovdata](#)
4. Fagfelleevaluering 2022
5. Referat fra møte med tillitsvalgte på PPU 21.09.22
6. [Nasjonale retningslinjer for praktisk-pedagogisk utdanning – allmennfag](#)
7. [Studieplan for PRAPED Praktisk-pedagogisk utdanning \(PPU\), årsstudium, vår 2023 | Universitetet i Bergen \(uib.no\)](#)
8. Emnebeskrivelser for praksisemnene:
[Praksis PPU 1.semester | Universitetet i Bergen \(uib.no\)](#)
[Praksis PPU 2. semester | Universitetet i Bergen \(uib.no\)](#)

Mal for programevaluering og veiledning til programevaluering.

Om programevaluering og reakkreditering av studieprogram

Studietilsynsforskriften setter krav til at utdanningsinstitusjonene har ordninger som sikrer at også de etablerte studieprogrammene tilfredsstillende de nasjonale kravene på lik linje med nyopprettede program. Prosessen ved UiB bygger på programevalueringene som gjennomføres minst hvert 5. år.

Programevalueringen skal danne grunnlag for at Studiekvalitetskomiteen ved fakultetet kan vurdere om studieprogrammet tilfredsstillende de nasjonale kravene til akkreditering (Studietilsynsforskriften kapittel 2, og § 3-2 i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning) og UiB sin studieforskrift. Studiekvalitetskomiteen gir så anbefaling om reakkreditering til fakultetsstyret. Det er fakultetsstyret som vedtar om programmet kan reakkrediteres eller om det må gjennomføres endringer i studieprogrammet for at forskriftens krav skal være tilfredsstillende. Rapporten lagres i Studiekvalitetsbasen sammen med informasjon om tiltak for oppfølging.

Programansvarlig har, i samarbeid med fagmiljøet, ansvar for å gjennomføre programevaluering av eksisterende studieprogram minst hvert 5. år.

Studenter, eksterne fagfeller, samt representanter fra arbeids- eller samfunnsliv som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene.

Grunnlagsmaterialet for og vedlegg til programevalueringen skal være:

- Studieplanen for programmet
- Årlige egenvurderinger av emner og studieprogram
- Emneevalueringer
- Programevalueringsrapporter fra ekstern fagfelle og refleksjon rundt fagfelles vurdering av programmet
- Oppsummeringer og vurdering av tilbakemeldinger fra studenter og involverte undervisere, inklusive (men ikke eksklusivt) studentevalueringer
- Oversikter over studiepoengproduksjon, opptak, gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon.
- Relevante rapporter fra Tableau og STAR til delen av evalueringen:
 - Studieprogramledere <https://rapport-dv.uhad.no/#/workbooks/1573/views>
Herunder:
 - GST1 Gjennomstrømming hovedprogram - fullføring og frafall
 - GST3 Andel kvalifikasjoner av antall startende
 - GST5 Studiepoeng per student
 - GSTM1 – Studenter med intern mobilitet Om denne rapporten:
<https://www.fellesstudentsystem.no/applikasjoner/star/studieprogramledere.html>

Andre relevante data/kilder:

- SHOT
- Studiebarometeret (dersom det foreligger resultater på programnivå)

- Annet
- Praksisavtaler (dersom relevant)

Innhold

Om programevaluering og reakkreditering av studieprogram	1
Krav til studietilbudet i UiBs system for kvalitetssikring av utdanningene	3
Gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon	3
Opptakskrav og opptakstall	3
Vurdering av læringsmiljø	3
Krav til studietilbudet i Studietilsynsforskriften	3
System for kvalitetssikring	3
Tilhørende forskrifter	4
Studieplan	4
Nivå på læringsutbyttet	4
Læringsutbytte og infrastruktur	4
Undervisnings- og vurderingsformer	5
Faglig innhold	5
Arbeidsomfang	6
Kobling til forskning	6
Internasjonalisering	6
Praksis	6
Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften	7
Fagmiljøets størrelse	7
Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse	7
Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse	8
Internasjonalt og nasjonalt samarbeid	8

Krav til studietilbudet i UiBs system for kvalitetssikring av utdanningene

Opptakskrav og opptakstill

- Veiledning: Gi en kort vurdering av studieprogrammets resultater når det gjelder opptak. Fyller studieprogrammene studieplassene sine? Planlegger fagmiljøet eller har fagmiljøet gjennomført tiltak for å øke rekrutteringen til og/eller inntakskvaliteten på programmet?

Gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon

- Veiledning: Gjør en vurdering av programmets resultater i perioden etter forrige programevaluering når det gjelder gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon. Rapporter fra Tableau skal benyttes ved vurdering av programmet. Omtal kort relevante tiltak som er gjennomført i perioden og hvilke tiltak som skal gjennomføres i kommende periode.

Vurdering av læringsmiljø

- Veiledning: Gi en vurdering av det faglige og sosiale læringsmiljøet på programmet, og beskriv tiltak og eventuelle tilbakemeldinger på eller undersøkelser om læringsmiljø som er gjennomført i perioden. Eksempler på læringsmiljøtiltak: egne lesesaler, filmklubb, sosiale tiltak osv. Mulige kilder: SHOT, Studiebarometeret e.l.

Krav til studietilbudet i Studietilsynsforskriften

System for kvalitetssikring

§ 4-1 Krav til det systematiske kvalitetsarbeidet (3): Institusjonen skal ha ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud tilfredsstiller kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-4 og kapittel 2 i denne forskrift.

Kvalitetssikring

Rapporten skal inneholde forslag til forbedringer der det er behov for det.

- Hvordan har de årlige egenvurderinger, emneevalueringer, programevalueringer og evalueringer fra eksterne fagfelle blitt fulgt opp og hvilke tiltak har blitt iverksatt?
- Forslag: Hvilke forhold påvirker kvaliteten på programmet (ressurser, infrastruktur osv.) og hva bør endres for å heve kvaliteten? Er det behov for å heve kvaliteten i programmet? I så fall, hvilke tiltak bør gjennomføres?

Studentinvolvering

- Veiledning: Hvordan involveres studentene i utvikling av programmet, og tilbakemeldinger på programmet?

Tilhørende forskrifter

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (1): Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.

- Veiledning (*om relevant*): Dersom utdanningen er underlagt rammeplaner, krav til å tildele titler (sivilingeniør osv.), RETHOS, sertifiseringskrav eller andre krav utover ordinære krav til bachelor- og mastergrader, må dette spesifiseres. Det må også gjøres en vurdering av om kravene er oppfylt.

Studieplan

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (2): Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon samt muligheter for studentutveksling.

- Veiledning: Oppdatert versjon av studieplan for programmet må legges ved. Gi en kort vurdering av om punktene omtalt i paragrafen er oppfylt.

Nivå på læringsutbyttet

§ 2-2 Krav til studietilbudet (1): Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

- Veiledning: Vurder om læringsutbyttet er i samsvar med og på rett nivå i henhold til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). Nivåbeskrivelser for bachelor og master i NKR: <https://www.nokut.no/norsk-utdanning/nkr/beskrivelser-av-laringsutbytte-for-nivaene-i-nkr/>

Navn

- Veiledning (*om relevant*): Gi en kort redegjørelse for endringer i studieprogrammets navn i perioden og vurder om studiets navn er dekkende.

Læringsutbytte og infrastruktur

§ 2-2 Krav til studietilbudet (4): Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

Innhold og oppbygging

- Veiledning: Uttrykker læringsutbyttet på programnivå på en god måte de kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse studenten har oppnådd i emnene som inngår i programmet? Redegjør for eller legg ved et studieprogramkart som viser hvordan emnene, sammen med progresjonen fra semester til semester, fører fram til læringsutbyttet for studiet.

Infrastruktur

- Veiledning: Har studiet tilstrekkelig tilgang til nødvendig og egnet infrastruktur? Med infrastruktur menes egnede lokaler, utstyr, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, tilstrekkelige og egnede IKT-ressurser, nettstøtte, egnet læringsplattform etc. som understøtter studentens læring og læringsmiljø og den faglig ansattes undervisning og forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid.

Undervisnings- og vurderingsformer

§ 2-2 Krav til studietilbudet (5): Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

- Veiledning: Hvilke undervisnings-, lærings- og vurderingsformer benyttes i studiet? Gjør en vurdering av om disse i tilstrekkelig grad legger til rette for at studentene oppnår læringsutbyttet som er beskrevet for studiet.
- Gi en kort omtale av eventuelle gjennomførte eller planlagte endringer i undervisnings-, lærings- og vurderingsformene. Gi en beskrivelse av hvordan fagmiljøet legger til rette for at studentene kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

Faglig innhold

§ 2-2 Krav til studietilbudet (2): Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

Dersom mastergradsstudier:

Krav til akkreditering i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-2. Akkreditering av mastergradsstudier

(1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.

Faglig oppdatert studietilbud

- Veiledning: Beskriv kort hvordan fagmiljøet arbeider for å sikre at programmet er relevant i forhold til kunnskapsutviklingen innen fagområdet og i arbeids- og samfunnsliv. Er det foretatt endringer i programmet som følge av endringer i kunnskapsutviklingen og/eller i arbeids- og samfunnsliv?

Relevans

- Veiledning: Gi en kort beskrivelse av programmets arbeidslivsrelevans og studentenes karrieremuligheter, og beskriv hvordan denne relevansen formidles til studentene på programmet. Gi også en kort beskrivelse av studiets relevans for videre studier, og av ordninger for samhandling med arbeids- og samfunnsliv.

For mastergradsstudier

- Veiledning: Beskriv kort studiets profil og faglige bredde.

Arbeidsomfang

§ 2-2 Krav til studietilbudet (3): Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.

- Veiledning: Gi en vurdering av arbeidsomfang i studiet, herunder om det er enkelte emner, semestre e.l. der det er behov for å fordele arbeidsbelastningen. Hvordan sikres samkjøring av arbeidsbelastning i undervisning, arbeidskrav og vurdering mellom emner som er obligatorisk i samme semester? Der disse tallene finnes på studieprogrammet: Kommenter tall fra Studiebarometeret om hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studiet.

Kobling til forskning

§ 2-2 Krav til studietilbudet (6): Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

- Veiledning: Beskriv kort hvordan studentene møter forskning og faglig utviklingsarbeid i studieprogrammet

Internasjonalisering

§ 2-2 Krav til studietilbudet (7): Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.

§ 2-2 Krav til studietilbudet (8): Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

- Veiledning: Gi en kort redegjørelse for status for internasjonalisering, og eventuelle tiltak for å øke omfanget og relevansen av internasjonaliseringen.
- Veiledning: Hvordan tilrettelegges det for faglig relevant utveksling i studieprogrammet?

Praksis

§ 2-2 Krav til studietilbudet (9): For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

§2-3 Krav til fagmiljø (7): For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

- Veiledning (om relevant): Gi en kort beskrivelse av praksis, praksisens faglige relevans, andel studenter som har praksis og eventuelle planer for utvikling av tilbudet.
- Veiledning (om relevant): Gi en kort vurdering av fagmiljøets kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften

Studietilsynsforskriften kapittel 2. Akkreditering av studietilbud, § 2-3. Krav til fagmiljø

Fagmiljøets størrelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (1): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

§ 2-3 Krav til fagmiljø (4): Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:

a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.

b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

For mastergradsstudier: § 3-2 Akkreditering av mastergradsstudier i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning

(2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.

(3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

- **Veiledning:** Gi en kort vurdering av om fagmiljøet tilknyttet studietilbudet har en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, er kompetansemessig stabilt over tid og har en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.
- Har fagmiljøet den sammensetningen som er beskrevet i § 2-3 (4)?

Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (2): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.

- **Veiledning:** Har fagmiljøet tilknyttet studietilbudet godkjent utdanningsfaglig kompetanse iht UiBs regelverk? Hvordan jobbes det for å ivareta kravene til utdanningsfaglig kompetanse i fagmiljøet?

Faglig ledelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (3): Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

- Veiledning: Har studieprogrammet en tydelig faglig ledelse med ansvar for kvalitetssikring og utvikling som definert i kap. 2.3 i UiB sitt kvalitetssystem for utdanning?

Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse

§ 2-3 (5): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.

- Veiledning: Gjør en kort vurdering av fagmiljøets fagspesifikke kompetanse, med vekt på sammenhengen mellom fagmiljøets forskningsfelt og programmets innhold og nivå.

Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

§ 2-3 (6): Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.

- Veiledning: Gi en kort vurdering av internasjonalt og nasjonalt samarbeid og nettverk som er relevante for programmet.

Veiledning til programevalueringer

Veiledningen inneholder samme spørsmål som mal for programevaluering, men viser også NOKUT sin veiledningstekst for institusjoner som søker til NOKUT om å opprette studieprogram, [NOKUTs veiledning om akkreditering av studietilbud](#). Disse tekstene kan fortelle noe om bakgrunnen for punktene i Studietilsynsforskriften, men en programevaluering vil ikke være like omfattende som en søknad til NOKUT.

Innhold

Tilhørende forskrifter.....	9
Studieplan.....	10
Nivå på læringsutbyttet.....	10
Læringsutbytte og infrastruktur.....	11
Undervisnings- og vurderingsformer.....	12
Faglig innhold.....	12
Arbeidsomfang.....	13
Kobling til forskning.....	14
Internasjonalisering.....	14
Praksis.....	15
Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften.....	17
Fagmiljøets størrelse.....	17
Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse.....	19
Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse.....	20
Internasjonalt og nasjonalt samarbeid.....	21

Tilhørende forskrifter

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (1): Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.

Veiledning fra NOKUT:

Forskrifter om rammeplaner/rammeplaner

Enkelte utdanninger er underlagt rammeplaner gitt i forskrift av KD. Oversikt over rammeplanstyrte utdanninger finnes på KDs nettsider. Studier som er regulert gjennom rammeplaner, skal følge disse. For søknader om akkreditering av studier som følger rammeplan, må det framgå hvordan studietilbudet følger rammeplanen

Andre forskrifter og retningslinjer/direktiver

Andre aktuelle forskrifter kan være opprykksforskriften⁴ (dersom institusjonen må sørge for kompetansevurdering av sine ansatte), gradsforskriften⁵ (institusjoner kan ikke tildele beskyttede titler, men det er adgang til å bruke tilleggstitler i studienavnet og på vitnemålet), og EUs og andre internasjonale direktiver.

- Sertifiseringskrav

En rekke norske utdanninger er regulert gjennom ulike sertifiseringsordninger fastlagt av ulike sektordepartementer eller deres underliggende etater.

Studieplan

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (2): Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon samt muligheter for studentutveksling.

Veiledning fra NOKUT:

Med informasjon menes det som framgår av studieplanen og tilknyttet informasjon om studietilbudet. Det følger av universitets- og høyskoleloven § 3-3 (3) at styret fastsetter studieplan for det faglige innholdet i studietilbudene. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) 2015 standard 1.8 fastslår at institusjoner skal sørge for at informasjonen om deres virksomhet, herunder studietilbud, skal være korrekt, objektiv, oppdatert og lett tilgjengelig. Studietilsynsforskriftens § 2-1 (2) anses sammen med universitets- og høyskoleloven § 3-3 (3) som en oppfyllelse av denne standarden.

Nivå på læringsutbyttet

§ 2-2 Krav til studietilbudet (1): Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.

Veiledning fra NOKUT:

Læringsutbyttebeskrivelser

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet i desember 2011. Det er fastsatt i NKR at alle studietilbud skal ha en læringsutbyttebeskrivelse. Læringsutbyttebeskrivelsen for studietilbudet det søkes akkreditering for skal være i samsvar med NKR. Læringsutbyttebeskrivelsen skal gi et grunnlag for å kommunisere om kandidatenes kompetanse både internt på institusjonen, til læresteder i inn- og utland, og til arbeids- og samfunnslivet. Læringsutbyttet må være beskrevet konkret nok til at studentene og arbeidslivet kan bruke det til å kommunisere om kompetanse.

Alle studietilbud skal følge de generelle læringsutbyttebeskrivelsene som ligger i NKR, når de fagspesifikke beskrivelsene utformes og fastsettes. For å få til gode fagspesifikke beskrivelser er det en forutsetning at utviklingen av læringsutbyttebeskrivelsene er forankret i fagmiljøene. Alle kandidater som har fullført den samme utdanningen, skal som et minimum ha oppnådd det samme læringsutbyttet. Institusjonene kan ha spesialiseringer innenfor et studietilbud. I slike tilfeller er det institusjonen selv som må påse at læringsutbyttet er formulert slik at det skaper en definert ramme for de læringsaktiviteter

som er tilknyttet studietilbudet, og det fagmiljøet som er ansvarlig for gjennomføring av læringsaktivitetene

Læringsutbyttebeskrivelsene i NKR er generelle og overordnede da de skal passe for alle studietilbud på et gitt nivå (nivå 6, 7 eller 8). Dersom det for eksempel søkes om et mastergradsstudium, er det nivå 7 i NKR som gjelder. Det er likevel mulig å bruke noen kompetansebeskrivelser (enkeltformuleringer under kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse) fra nivå 6 (bachelor) eller nivå 8 (ph.d.) i en læringsutbyttebeskrivelse på nivå 7 (master). Det viktige her er at beskrivelsen av det samlede læringsutbyttet tydelig kommuniserer at dette er et studium på masternivå. Søkeren skal i søknaden begrunne de valgene som er tatt i arbeidet med læringsutbyttebeskrivelsen.

Studiets navn

Studiet skal ha et navn som er dekkende for de sentrale delene/den sentrale delen av studiets faglige innhold og som angir studiets nivå (bachelorgradsstudium, mastergradsstudium eller ph.d.-studium). Navnet begrunnes ut fra studieplanen. Studenter, arbeidsgivere og samfunnet for øvrig skal, gjennom navnet, få en god forståelse av studiets innhold. Studiets engelske navn som er oppgitt i DS skal korrespondere med det norske navnet. Dersom studiet har et navn på et annet fremmedspråk, skal det også korrespondere med det norske navnet.

Læringsutbytte og infrastruktur

§ 2-2 Krav til studietilbudet (4): Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

Veiledning fra NOKUT:

Studietilbudets innhold og oppbygging

Læringsutbyttet for studiet oppnås gjennom emnene. Et emne er den minste studiepoenggivende enheten. Studiets innhold og oppbygging skal vise hvordan alle emnene i studiet, sammen med progresjonen fra semester til semester, fører frem til læringsutbyttet for studiet. Det er vanlig at det også utarbeides læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå. Hvert enkelt emne vil bidra til å oppnå deler av studiets læringsutbytte. Gjennom noen emner kan studentene for eksempel oppnå kunnskap om ulike tema, mens gjennom andre oppnår de ferdigheter og generell kompetanse.

Studietilbudets infrastruktur

Institusjonen må ha tilstrekkelig tilgang på infrastruktur som beskrevet i merknaden over. Hva som regnes som en tilfredsstillende infrastruktur og ressurstilgang, vil være avhengig av studiets egenart og hvordan studiet er organisert (campus/nettbasert/hybridløsninger). Infrastruktur og støttesystemer må være relevante og bærekraftige i studieorganiseringen som velges. For studier som kun tilbys på nett, kan det være relevant å beskrive spesielle funksjoner som serverkapasitet, nettkapasitet, valgt læringsplattform, programvare, verktøy og utstyr. Det stilles ikke eksakte krav til infrastruktur og læringsressurser, men søkeren må vurdere hva som er tilstrekkelig for at studentene skal oppnå læringsutbytte.

Med infrastruktur menes egnede lokaler, utstyr, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, tilstrekkelige og egnede IKT-ressurser, nettstøtte, egnet læringsplattform etc. som understøtter

studentens læring og læringsmiljø og den faglig ansattes undervisning og forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid.

Undervisnings- og vurderingsformer

§ 2-2 Krav til studietilbudet (5): Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

Veiledning fra NOKUT:

De ulike undervisnings- og læringsformene må være tilpasset studietilbudets innhold og oppbygging. Det forutsettes at undervisnings-, lærings- og vurderingsformer er tilpasset et digitalisert samfunn. For studietilbud med få studenter og/eller geografisk spredt studentgruppe innebærer bestemmelsen at institusjonen skal treffe tiltak for å sikre et godt studiemiljø som legger til rette for faglig samhandling mellom studentene og/eller mellom studentene og fagmiljøet. Kravet om studentenes aktive rolle er i samsvar med ESG 2015 standard 1.3 om studentsentrert læring.

Studiets undervisnings- og læringsformer kan omfatte alt fra lærerstyrt undervisning og studentstyrte gruppearbeid til selvstudium og ulike former for praksis. Undervisnings- og læringsformene skal være lagt opp slik at studentene oppnår det læringsutbyttet som er beskrevet for studiet.

Studiets vurderingsformer kan omfatte både underveis- og sluttvurderinger av studentenes oppnådde læringsutbytte. Eksempler på dette kan være skriftlig eksamen, praktiske oppgaver, presentasjoner, mappeinnleveringer og så videre. Vurderingsformene skal være egnet til å måle om studenten har oppnådd læringsutbyttet.

Institusjonen skal også gjennomføre studietilbudet slik at studentene oppmuntres til å ta en aktiv rolle i læringsprosessen og bedømmelsen av studentene skal gjenspeile denne tilnærmingen. Fagmiljøet må selv velge tiltak for å sikre at studentene kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen som passer for det aktuelle studietilbudet. Hvilken måte fagmiljøet legger til rette for at studentene kan ta en aktiv rolle, vil avhenge av studietilbudets profil. Dette henger også sammen med å sikre og ivareta et godt læringsmiljø for studentene.

Utfyllende veiledning fra Fakultetet:

Her er det særlig nyttig at det er gjort rede for hvordan læringsutbyttet, undervisnings-/læringsformer og vurderingsformer henger sammen, ikke bare i planleggingen og utforming, men også i handling/implementering av studieprogrammets hverdag. Gi gjerne konkrete eksempler på hvordan undervisnings- og vurderingsformer fungerer på noen emner, som viser type og omfang av studentenes aktive rolle i læringsprosessen.

Faglig innhold

§ 2-2 Krav til studietilbudet (2): Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

Dersom mastergradsstudier:

Krav til akkreditering i [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#) § 3-2. Akkreditering av mastergradsstudier

(1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.

Veiledning fra NOKUT:

Kravet om at studietilbudet er faglig oppdatert, innebærer at det er oppdatert innenfor kunnskapsutviklingen i både akademia og profesjons-, arbeids- og/eller samfunnsliv. Relevans og oppdatert kunnskap innen profesjons-, arbeids- og/eller samfunnsliv sikres gjennom ordninger for samhandling med arbeids- og/eller samfunnsliv tilpasset studietilbudets innhold og nivå. Det forutsettes at institusjonen har vurdert rekrutteringsgrunnlaget ut fra forventet etterspørsel/behov og samlet kapasitet knyttet til samme eller lignende studietilbud ved egen institusjon og andres institusjoner.

***Relevans:** Søkerinstitusjonen må ha en klar oppfatning av hva studentene kan bruke sin kompetanse til etter endt studium. I de tilfellene der studiet skal være relevant for videre studier, er det viktig å ha en realistisk og konkret beskrivelse av dette som blir formidlet til studentene. En slik beskrivelse bør bygge på god kommunikasjon med aktuelle utdanningsinstitusjoner hvor studentene vil kunne søke opptak om videre studier, eller med aktører i arbeidslivet. Det at studiet skal ha «... relevans for» kan gis forskjellig betydning. Relevans dreier seg på en side om i hvilken grad tilbudte utdanninger fyller arbeids- og samfunnslivets behov, men tar også høyde for at kunnskapsutviklingen i akademia er med på å forme fremtidige behov. I tillegg dreier relevans seg om hvordan studietilbudets innhold, oppbygging, undervisnings-, lærings- og vurderingsformer gir studentene et godt læringsutbytte for det arbeids- og samfunnslivet studiet sikter seg mot og/eller videre studier. Det er et stort spenn i hvordan profesjonsutdanninger og mer teoretiske utdanninger kan være relevante for arbeids- og samfunnsliv, og i hvordan de kan ha kontakt og samarbeid med dets aktører. Tilsvarende vil også dokumentasjonen på relevans variere med studiets profil.*

Oppdatering

Faglig oppdatering gjelder både studiets faglige innhold i seg selv og den relevans studietilbudet har for profesjons-, arbeids- og samfunnsliv. Det er institusjonene som selv bestemmer hvordan de jobber med å sikre faglig oppdaterte studier.

Veiledning til § 3-2. Akkreditering av mastergradsstudier

Avgrensingen av mastergradsstudiet skal komme tydelig frem gjennom en beskrivelse av fag, disipliner og kunnskapsområder studiet omfatter. I noen tilfeller kan det være nødvendig å tydeliggjøre hva studiet ikke omfatter. Studiets profil og mulige spesialiseringer må beskrives slik at studiets bredde kommer tydelig frem. NOKUTs sakkyndige vil i hvert enkelt tilfelle vurdere hva som anses for å være tilstrekkelig faglig bredde.

Arbeidsomfang

§ 2-2 Krav til studietilbudet (3): Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.

Veiledning fra NOKUT:

Det følger av universitets- og høyskoleloven § 3-8 (1) at et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng. Dette er i samsvar med European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). ECTS Users' Guide viser til at et studietilbud av 60 studiepoengs omfang på fulltid normalt har et samlet arbeidsomfang på om lag 1500–1800 timer per år, fordelt på kategoriene organiserte lærings- aktiviteter, selvstudium og

eksamensforberedelser. Dette innebærer at en heltidsstudent med oppgitt arbeidsomfang/arbeidsinnsats normalt skal kunne oppnå læringsutbyttet og fullføre på normert tid.

Arbeidsomfang er en beregning av hvor mye tid den typiske student bruker for å fullføre ulike faglige aktiviteter som kreves for å nå læringsutbyttet. En slik beregning skal inkludere selvstudium, eksamensforberedelser og organiserte læringsaktiviteter. Hvilke læringsaktiviteter et studium inneholder vil variere, men noen eksempler kan være forelesninger, seminarundervisning, laboratoriearbeid, veiledning og praksis. Hvor mye selvstudium det legges opp til i et studietilbud, vil variere med studiets profil. Søkeren skal vise at det er sikret en balanse mellom selvstudium og organiserte læringsaktiviteter i studiet, som vil gjøre det mulig for studentene å oppnå læringsutbyttet.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

Beskrivelse av studentenes arbeidsomfang i studiet per semester totalt, samt fordelt på kategoriene organiserte læringsaktiviteter, selvstudium og eksamensforberedelse. Dette kan gjerne illustreres i en tabell. Beskrivelsen må vise at arbeidsomfanget er tilpasset studietilbudets profil og læringsutbytte.

Kobling til forskning

§ 2-2 Krav til studietilbudet (6): Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

Veiledning fra NOKUT:

Forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid er likestilt gjennom lov. Fagmiljøets forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid (FoU/KU) -resultater omtales senere i denne veiledningen under § 2-3 fagmiljø. Kravet her handler først og fremst om at fagmiljøet må kunne fremvise en tilstrekkelig relevant gjensidig kobling mellom FoU/KU-virksomheten og studietilbudet, og hvordan studentene introduserer for FoU/KU i løpet av studiet.

Hvordan selve koplingen mellom studietilbudet og FoU/KU sikres, er i stor grad avhengig av studiets nivå, omfang og egenart. Fagmiljøet kan sikre denne koplingen gjennom bruk av egne forskningsresultater, men også ved bruk av andre forskningsresultater i utdanningen.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- Beskrivelse av hvordan studentene vil møte forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom studietilbudet.
- Begrunnelse for at studiet har en relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid.

Internasjonalisering

§ 2-2 Krav til studietilbudet (7): Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.

Veiledning fra NOKUT:

Kravet innebærer at studietilbudet settes i en internasjonal kontekst og at studentene på denne måten eksponeres for et mangfold av perspektiver.

Studenter på ulikt nivå i studiene vil erfare den internasjonale dimensjonen forskjellig, den vil også variere fra fagområde til fagområde. Kravet er at søkerne må tydeliggjøre fagenes internasjonale dimensjoner, og det åpnes for at dette kan skje på ulike måter.

Ordninger for internasjonalisering er de tiltakene som kan utledes fra institusjonens strategi og handlingsplan for å realisere sine internasjonale ambisjoner. I dette tilfellet er studietilbudet sentrum for internasjonalisering og ordningene kan omfatte en rekke aktiviteter slik som bruk av internasjonal litteratur, internasjonale gjesteforelesere, utenlandske studenter på innveksling eller studenters deltakelse på internasjonale konferanser eller workshops (listen er ikke uttømmende).

§ 2-2 Krav til studietilbudet (8): Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

Veiledning fra NOKUT:

Bestemmelsen innebærer at institusjonen skal sikre at studenter ved alle studietilbud som fører fram til en grad, kan tilbys utvekslingsopphold gjennom oppdaterte og bindende avtaler, og at relevansen av utvekslingsoppholdet er sikret av studietilbudets fagmiljø.

Kravet om å tilby studentutveksling gjelder for alle gradsgivende studietilbud (høgskolekandidat, bachelor, master og ph.d). Kravet gjelder ikke for kortere studier. I de tilfellene der flere korte studietilbud kan settes sammen til et gradsstudium, gjelder kravet til at det skal finnes utvekslingsavtaler som er faglig relevante for studietilbudet som helhet.

Det er ikke et krav om at avtalene skal være på studietilbudsnivå. Avtalene kan være på institusjon/fakultet/institutt-nivå eller lignende, så lenge de er relevante. Det er ingen krav til lengde på utvekslingen.

Utteksling må skje i løpet av ordinær studietid, og institusjonen må sørge for at utveksling kan innpasses i studiet. Dette handler om å legge opp studentutvekslingen slik at det blir forutsigbart for studentene. Selv om avtalene ikke må være på studietilbudsnivå, er det et krav at studietilbudets fagmiljø sikrer at den enkelte students utveksling er faglig relevant.

Praksis

§ 2-2 Krav til studietilbudet (9): For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

§2-3 Krav til fagmiljø (7): For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

Veiledning fra NOKUT:

Krav til studietilbudet

Avtaler skal regulere den faglige gjennomføringen av praksis og andre forhold som er av betydning for studentens læringsutbytte og for kvaliteten i praksisoppholdet. Dette innebærer blant annet at avtalen skal beskrive partenes rettigheter og plikter.

Søkerinstitusjonen har ansvar for at studenten får tilstrekkelig veiledning og oppfølging under praksis – også på de eksterne praksisstedene. Det samme gjelder ansvaret for å sikre god kvalitet og relevans også for praksisdelen i studiet. Det skal finnes avtaler med praksisstedene som sikrer og regulerer den faglige gjennomføringen av praksis, og som muliggjør at praksis kan kvalitetssikres på samme linje som de delene av studiet som gjennomføres ved institusjonen. Avtalene skal sikre de forholdene som er viktig for at studenten skal kunne gjennomføre sitt arbeid. Det kan være studentens adgang til å oppholde seg i bedriften/på institusjonen, tilgang til materiale, informanter m.m.

Innenfor noen fagfelt er det vanlig at det inngås rammeavtaler med kommuner om praksis. Slike rammeavtaler må suppleres med signerte praksisavtaler.

Krav til fagmiljø

Med «praksisveiledere» menes personer som legger til rette for og veileder studenten ved dennes praksisopphold. Jf. her merknader til § 2-2 (9). Med «relevant kompetanse» i andre setning menes relevant faglig kunnskap og veiledningskompetanse. I studietilbud som har praksis, forutsettes det at institusjonene og fagmiljøene selv sørger for systematisk kontakt med praksisfeltet, slik at utdanningene og fagmiljøenes egen praksiserfaring er oppdatert og i takt med utviklingen i praksisfeltet. Det er viktig for kvaliteten i studietilbudet at det jevnlig foregår en faglig interaksjon mellom kompetansepersoner i praksisfeltet og sentrale kompetansepersoner som har hovedstilling ved institusjonene.

Ved å sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse, sørger institusjonen for en relevant praksisopplæring for studentene.

Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal både ha relevant og oppdatert kunnskap om praksis for å sikre at studietilbudet er oppdatert i tråd med profesjonsfeltet og samfunnslivet. Dette er en forutsetning for å sikre at praksis bidrar til at studentene oppnår det forventede læringsutbyttet, at det forventede læringsutbyttet er relevant med en tilstrekkelig bevissthet om standarden i praksisfeltet, og for å bidra til å sikre studentene kvalitet i praksisdelen av studiet. Fagmiljøet ved institusjonen må selv ha praksiskunnskap for å kunne samarbeide godt med praksisfeltet og integrere/bygge bro mellom teori og praksis i utdanningen.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- *Beskrivelse av den erfaringen og kunnskapen fagmiljøet ved søkerinstitusjonen har fra praksisfeltet og begrunnelse for hvordan denne kunnskapen holdes oppdatert.*
- *Beskrivelse av hvilken systematisk kontakt som finnes mellom fagmiljøet ved institusjonen og praksisveilederne ved praksisinstitusjon.*
- *Beskrivelse av hvilke krav institusjonen stiller til praksisveiledernes kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.*
- *Begrunnelse for hvordan institusjonen kontinuerlig sikrer at praksisveiledernes kompetanse er relevant for studietilbudet.*

Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften

Studietilsynsforskriften kapittel 2. Akkreditering av studietilbud, § 2-3. Krav til fagmiljø

Fagmiljøets størrelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (1): *Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.*

§ 2-3 Krav til fagmiljø (4): *Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:*

a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.

b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

For mastergradsstudier: Krav til akkreditering i [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#), §3-2

(2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.

(3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

Veiledning fra NOKUT:

2-3 (1)

Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet omfatter personer som direkte og regelmessig gir bidrag til utviklingen, organiseringen og gjennomføringen av studietilbudet. Presiseringen er ment å inkludere personer med ulike typer bidrag inn i studietilbudet i tillegg til undervisning, veiledning eller annen tilrettelegging for læring. Dette kan for eksempel være laboratoriearbeid, forskning, utviklingsarbeid, erfaringsoverføring fra praksisfeltet, praktisk undervisning, pedagogisk og faglig utnyttelse av digital teknologi, innovasjon og samarbeid med arbeids- og næringsliv.

Veiledning

En viktig forutsetning for kvalitet i studietilbudet, er at studentene møter et fagmiljø som er stort nok og stabilt, og som har kompetanse innenfor alle fag og emner som det undervises i.

Forventet læringsutbytte for studentene og studiets innhold og relevans, bør være førende for sammensetningen av fagmiljøet. Fagmiljøet har ansvar for å bygge opp et helhetlig studietilbud med god

sammenheng, progresjon, og faglig bredde. Fagmiljøet må ha en kompetanseprofil som til sammen dekker de fag og emner studentene skal oppnå læringsutbytte i.

Størrelsen og kompetansen må være tilpasset antall studenter og undervisningen og veiledningen i studietilbudet. Fagmiljøet skal ha tilstrekkelig undervisnings- og veiledningskompetanse. Fordi fagmiljøet er definert som de personene som direkte og regelmessig skal bidra også til utvikling av studiet, må institusjonen kunne vise til et tilfredsstillende fagmiljø for hele studietilbudet til enhver tid.

Definisjonen av fagmiljøet som er gitt i studietilsynsforskriften omfatter personene som direkte og regelmessig gir bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studietilbudet. Ofte vil fagmiljøet være en del av et større miljø ved institusjonen. Det betyr at fagmiljøet tilknyttet studietilbudet vil kunne trekke veksler på kompetanse som ikke nødvendigvis er direkte tilknyttet studietilbudet i form av årsverk eller oppgaver.

Imidlertid er det større fagmiljøet vanskelig å tallfeste, og det er derfor slik at de kvantitative kravene til studietilbudet må være oppfylt for det fagmiljøet som er direkte knyttet til studietilbudet (se § 2-3 (4)).

§ 2-3 (4)).

Med hovedstilling menes at institusjonen er hovedarbeidsgiver for den ansatte, dvs. at den ansatte er ansatt i minst 50 prosent stilling ved den aktuelle institusjonen. For institusjoner som ellers kan dokumentere et stabilt og robust fagmiljø innenfor fagområdet, kan ll'er-stillinger ned til 20 prosent telles med for å oppfylle 50 prosentandelen. Med førstestillingskompetanse menes stillingskategoriene førstelektor, førsteamanuensis, postdoktor, dosent og professor. For integrerte mastergrader gjelder § 2-3 (4) (b) for alle fem årene. For fellesgrader regnes de deltakende institusjonene som «institusjonen». Det vil si at 50 prosent av det samlede fagmiljøet som bidrar inn mot fellesgraden, må utgjøres av ansatte i hovedstilling ved én (eller flere) av de deltakende institusjonene.

Dersom store deler av fagmiljøet ikke er ansatt/mangler ansettelsesavtale på søknadstidspunktet, vil ikke de sakkyndige ha tilstrekkelig grunnlag for å gjøre en vurdering og søknaden vil bli administrativt avvist. Definisjonen av fagmiljøet er gitt i § 2-3 (1) og omfatter personene som direkte og regelmessig gir bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studietilbudet. Det er altså bare fagmiljøet som er knyttet til studiet i form av årsverk, som vurderes under dette punktet. Dette kravet gjelder fagmiljøet tilknyttet studiet. Stillinger fra og med 0,1 årsverk inngår i beregningen.

I enkelte tilfeller vil en person være ansatt i hovedstilling selv om stillingen ikke utgjør 50% eller mer. Personer som har eget foretak ved siden av stillingen ved institusjonen, eller er ansatt i flere stillinger andre steder, må imidlertid ha institusjonen som hovedarbeidsgiver for å regnes som ansatt i hovedstilling. Søkeren må eventuelt begrunne hvorfor ansatte med stillingsprosent under 50% allikevel skal vurderes som i hovedstilling ved søkerinstitusjonen.

Krav til førstestillingskompetanse er definert i opprykksforskriften¹⁰ og forskrift om ansettelsesvilkår, vit. Stillinger. De sentrale delene av studiet kjennetegnes av at undervisningen må bygge på forskerkompetanse. Institusjonen må selv vurdere hvilke deler av studiet som krever slik kompetanse. Beregningen av hvor mange førstestillingskompetente som kreves i studiets sentrale deler, gjøres ut ifra antall årsverk i hovedstilling.

Beregningen i kravet til hver enkelt syklus gjøres ut ifra det samlede fagmiljøet, det vil si alle som bidrar med minimum 0,1 årsverk.

§ 3-2

Fagmiljøet skal være bredt og satt sammen av ansatte med relevant kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid i alle deler av studietilbudet.

Det er ikke tilstrekkelig at kompetansen er relevant for studietilbudet. Søkeren må også vise til at de ansatte samlet sett har høy kompetanse som er dekkende for fagområdet. Fagmiljøene skal blant annet bestå av personer med førstestillingskompetanse og toppkompetanse, herunder førstelektor, førsteamanuensis, dosent, professor. Kravet innebærer en forsterkning og skjerping, samtidig som det åpner opp for en fleksibilitet i sammensetning av fagmiljøet. Hva som vurderes som tilstrekkelig høy og relevant kompetanse vil variere mellom ulike studietilbud, og de sakkyndige vil i hvert enkelt tilfelle vurdere om kompetansen er tilstrekkelig.

Definisjonen av fagmiljøet som er gitt i studietilsynsforskriften omfatter personene som direkte og regelmessig gir bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studietilbudet. Ofte vil fagmiljøet være en del av et større miljø ved institusjonene. Det betyr at fagmiljøet tilknyttet studietilbudet vil kunne trekke veksler på kompetanse som ikke nødvendigvis er direkte tilknyttet studietilbudet i form av årsverk eller oppgaver. Når dere skal begrunne at fagmiljøet er tilstrekkelig bredt, kan det være relevant å vise til dette «utvidede» fagmiljøet. Det er for eksempel mulig å vise til hvordan dette utvidede fagmiljøet samarbeider om utdanningskvalitet på måter som er direkte relevant for utdanningen søknaden gjelder.

Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå. Hva som regnes som et høyt nivå vurderes ut ifra hva som regnes for å være et høyt nivå i fagfeltet nasjonalt og internasjonalt. Det som skal dokumenteres er altså ikke kun de resultatene som fagmiljøet har med seg fra egen institusjon, men også resultater fra FoU/KU-samarbeid med andre fagmiljøer både nasjonalt og internasjonalt.

Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse

§ 2-3 (2): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.

Veiledning fra NOKUT:

Institusjonen er ansvarlig for å sikre fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse, jf. forskrift om ansettelse og opprykk §§ 1-2 til 1-7, og for å legge til rette for oppdatering og utvikling av denne kompetansen. Utdanningsfaglig kompetanse omfatter i denne forskriften UH-pedagogikk og didaktikk, og inkluderer også kompetanse til å utnytte digital teknologi for å fremme læring.

Det følger av kravet at institusjonene må sikre fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse (jf. forskrift om ansettelse og opprykk §§ 1-2 til 1-7) og aktivt legge til rette for utvikling av denne kompetansen. Den utdanningsfaglige kompetansen må være tilpasset studiets egenart, organisering og nivå. Institusjonen er forpliktet til å sikre at alle som underviser ved universiteter og høyskoler har utdanningsfaglig kompetanse. UHRs retningslinjer for pedagogisk basiskompetanse kan angi en rimelig norm for hva de fagansatte som minimum må ha. Institusjonene skal imidlertid også sikre at den utdanningsfaglige kompetansen utvikles og holdes oppdatert. Dette krever en institusjonell strategi. Meritteringsordninger

og FoU/KU-satsninger som styrker fagmiljøers forutsetninger for å utvikle gode og aktuelle utdanningspraksiser, er eksempler på strategiske grep.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- Beskrivelse av fagmiljøets UH-pedagogiske, didaktiske og digitale kompetanse.*
- Beskrivelse av hvilke tiltak institusjonen har for å sikre og utvikle fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse.*
- Redegjørelse for fagmiljøets digitale kompetanse og hvordan denne sikres og vedlikeholdes.*

fagfellesskap, og den faglige ledelsen kan være knyttet til ett enkelt studietilbud eller til en bredere portefølje av studietilbud ved institusjonen. Den/de som har det faglige ansvaret må ha kompetanse til å drive kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studietilbudet.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- Beskrivelse av studiets faglige ledelse og ved hvilket nivå ved institusjonen den er etablert på.*
- Redegjørelse for den faglige ledelsens oppgaver knyttet til studietilbudet.*

Faglig ledelse

§ 2-3 (3): Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

Veiledning fra NOKUT:

Kompleksiteten i ansvarsforhold og oppgaver ved høyere utdanningsinstitusjoner skaper også ulike forutsetninger for utøvelse av ledelse». Kompleksiteten skaper rom for lokale tilpasninger og NOKUT legger derfor ingen føringer på hvilket nivå studietilbudets ledelse skal etableres på eller hvordan den organiseres.

Kravet alle institusjoner må oppfylle er at den faglige ledelsen skal bestå av ansatte i undervisnings- og forskerstillinger og ha det formelle ansvaret for at studiet gjennomføres i henhold til studieplanen og at studieplanen utvikles. Det faglige ansvaret kan plasseres hos enkeltpersoner eller i et definert fagfellesskap, og den faglige ledelsen kan være knyttet til ett enkelt studietilbud eller til en bredere portefølje av studietilbud ved institusjonen. Den/de som har det faglige ansvaret må ha kompetanse til å drive kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studietilbudet.

Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse

§ 2-3 (5): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.

Veiledning fra NOKUT:

Kravene til fagmiljøenes dokumenterte resultater er regulert i studiekvalitetsforskriften for så vidt gjelder studietilbud på mastergrads- og doktorgradsnivå, jf. studiekvalitetsforskriften §§ 3-2 (3) og 3-3 (3). For studietilbud på bachelorgradsnivå gjelder kun denne bestemmelsen.

Et omfang som står i forhold til studietilbudets nivå, innebærer for eksempel at det vil kreves større aktivitet innen forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid knyttet til et mastergradsstudium enn til et bachelorgradsstudium.

Fagmiljøet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid (FoU/KU) tilpasset studiets egenart. Størrelsen og kompetansen til fagmiljøet må også være tilpasset behov for forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

Publiseringssomfang, h-indeks, siteringsindeks, publikasjonspoeng, priser, patenter, internasjonale bransjeakkrediteringer, Forskningsrådets fagevalueringer, publiserte utstillingskataloger eller andre indikasjoner på kvalitet som er anerkjente i fagfeltet, kan være måter å dokumentere resultater på. Det er institusjonenes ansvar å finne egnede dokumentasjonsmåter.

For nye søkere vil de sakkyndige kunne vurdere dokumenterte resultater som fagmiljøet har fra tidligere. Nye søkere må uansett kunne dokumentere planer for å drive relevant FoU/KU ved søkerinstitusjonen og hvordan det skal etableres et godt og stabilt forskningsmiljø ved institusjonen. For søkere som har akkrediterte studier fra tidligere, er det fagmiljøets FoU/KU- resultater ved institusjonen som vurderes.

Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

§ 2-3 (6): Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.

Veiledning fra NOKUT:

Med «samarbeid og nettverk relevante for studiet» menes samarbeid og nettverk som gir fagmiljøet erfaringer som kan brukes i studiet og som kan bidra til utdanningskvalitet. Det kan for eksempel være forskningssamarbeid, deltakelse på internasjonale konferanser, samarbeid om utdanningskvalitet o.l. Det er nettverkene som fagmiljøet deltar aktivt i, som vurderes. Det skal gis en begrunnelse i søknaden for at disse er relevante for studietilbudet.

Evaluering av PEDDA 102

**Praktisk pedagogikk –
pedagogikk 2. semester**

Universitetet i Bergen

Contents

Evaluering av emnet PEDA 102	4
Emnet PEDA 102.....	4
Mål og innhald	4
Læringsutbytte	4
Kunnskap	4
Ferdigheter	5
Generell kompetanse.....	5
Krav til forkunnskapar	5
Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning	6
Omfang:	6
Vurderingsformer.....	6
Karakterskala	6
Anbefalt lesning	6
Kilder som grunnlag for evaluering av emnet	10
Fokusgruppeintervju	10
Hva samtalene forteller - fra studentenes perspektiv	11
Forelesning, seminar og profesjonsfaglig kunnskap.....	11
Tema for aksjonsforskningsprosjektet	12
Arbeid med aksjonsforskningsprosjektet	13
Skille mellom pedagogikk og didaktikk	14
Aksjonsforskningsprosjektet og sammenheng mellom teori og praksis.....	14
Aksjonsforskningsrapporten som vurdering av emnet	15
Læring i emnet	16
Hva samtalene forteller - fra lærerutdannernes perspektiv	16
Mål med emnet	16
Konkurransen mellom emner.....	16
Tema i aksjonsforskningsprosjektet.....	17
Forelesninger, seminarer og aksjonsforskningsprosjektet	17
Vurderingsordningen i emnet	19
Kommunikasjon med skolen.....	19
Fornøyd, men nyttig å reflektere sammen	19
Oppsummering og mulige implikasjoner.....	20

Evaluering av emnet PED A 102

Emnet PED A 102

Emnet PED A 102 er på 15 studiepoeng, og gjennomføre i det andre semesteret i PPU-studiet.

Nedenfor presenteres mål og innhold for emnet slik det står på nettsiden (også i den opprinnelige målformen)

Mål og innhold

Emnet har som mål å gjere studentane dyktige til aktiv deltaking i profesjonell utvikling. Den profesjonelle læraren deltek aktivt i å utvide profesjonens kunnskapsgrunnlag, og er i stand til å ta i bruk denne kunnskapen i praksishandlingar for å støtte elevane si læring. Det krev kunnskap om læring gjennom samhandling på arbeidsplassen.

I emnet vil studentane få praktisk røynsle med læraren sin profesjonelle utviklingsprosess gjennom bruk av praksisorientert forskning som verktøy i systematisk arbeid med eigen yrkesutvikling.

Læringsutbytte

Studenten skal etter å ha fullført PED A102 ha følgjande samla læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheiter og generell kompetanse:

Kunnskap

Studenten

har kunnskap om profesjonell utvikling i rolla som lærar

har kunnskap om forskingsbaserte modellar for profesjonell utvikling

har kunnskap om samhandling og gruppeprosessar på arbeidsplassen

har kunnskap om etiske utfordringar som læraren kan møte i skulen

Ferdigheiter

Studenten

kan dokumentere og gje uttrykk for eigen profesjonelle utvikling og kunne leggje fram og grunnngje utviklingsmål med støtte i teori.

kan identifisere pedagogiske utfordringar i undervisningssituasjonar og lage aksjonsplanar for å møte desse med støtte i teori

kan gjennomføre eit sjølvstendig forskingsprosjekt knytt til eigen praksis

kan identifisere og analysere problemstillingar knytt til samhandling og gruppeprosessar på arbeidsplassen.

kan problematisere og ta stilling til etiske utfordringar som læraren møter i skulen

Generell kompetanse

Studenten

kan med stor grad av sjølvstende identifisere, problematisere, vidareutvikle og kommunisere kunnskap innanfor eigen organisasjon og profesjon

kan orientere seg i faglitteratur, analysere og halde seg kritisk til informasjonskjelder og eksisterande teoriar

kan med stor grad av sjølvstende vidareutvikle eigen kompetanse åleine og i samarbeid med andre

Krav til forkunnskapar

PEDA101Pedagogikk 1. semester

Krav til studierett

Teken opp på Praktisk pedagogisk utdanning (PPU) ved Universitetet i Bergen. Studentar som har greidd eksamen i to av tre fag (to didaktikkfag og eit pedagogikkfag) i 1. semester kan likevel starte på PEDA102, men må ta manglende eksamen før dei kan melde seg opp til eksamen på PEDA102.

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Undervisninga blir organisert i forelesningar og seminar. Studenten har tilbod om inntil 3 timar individuell rettleiing.

Omfang:

Forelesingar: 7 forelesingar à 2 timar

Seminar: 9 seminar à 2 timar, 2 seminar à 4 timar

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Førebudd deltaking på seminar

Levere ei prosjektbeskriving av eiga aksjonsforskning på ca. 1000 ord

Munnleg presentasjon av eigen forskning basert på ein poster

Gje munnleg tilbakemelding på to av medstudentane sine postarar

Obligatorisk aktivitet må være greidd for å kunne gå opp til eksamen.

Vurderingsformer

Innlevering av skriftleg aksjonsforskningsrapport på 5000 ord.

Karakterskala

A-F

Anbefalt lesning

Bøker:

Klev, R. & Levin, M. (2009). *Forandring som praksis: endringsledelse gjennom læring og utvikling*. Bergen. Fagbokforlaget.

Ulvik, M., Riese, H., & Roness, D. (2016) (red.) *Å forske på egen praksis: aksjonsforskning og andre tilnærmingar til profesjonell utvikling i utdanningsfeltet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Krumsvik, R.J., & Säljö, R. (red.) (2020). *Praktisk-pedagogisk utdanning: en antologi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Bokkapitler:

Helleve, I. (2010). Utfordringer for nyutdanna lærarar i vidaregåande skule. I T. L. Hoel, G. Engvik & B. Hanssen (red.). *Ny som lærer: sjansespill og samspill* (s. 43-59). Bergen: Fagbokforlaget.

Smith, S., Ulvik, M., & Helleve, I. (2013) Mangfoldige stemmer i et samlet kor. I K: Smith, M. Ulvik, & I. Helleve (red.) *Førstereisen: lærdom hentet fra nye læreres fortellinger* (s. 189-203). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Ulvik, M. (2016) Aksjonsforskning - en oversikt. I M. Ulvik, H. Riese & D. Roness (red.), *Å forske på egen praksis: aksjonsforskning og andre tilnærminger til profesjonell utvikling i utdanningsfeltet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Ulvik, M., Riese, H. & Roness, D. (2016). Aksjonsforskning - et bidrag til en praksisnær og teoriorientert lærerutdanning, *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 100(3), 222-239.

Riese, H. (2016). Å være lærer og forske innenfor et kvalitativt design. I Krumsvik, R. J. & Säljö, R. (Red.), *Praktisk pedagogisk utdanning. En antologi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Roness, D. (2016) Aksjonsforsknings og kvantitativ metode. I Krumsvik, R. J. & Säljö, R. (Red.), *Praktisk pedagogisk utdanning. En antologi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Postholm, M. B. (2020). Lærerens profesjonelle utvikling. I Krumsvik, R. J. & Säljö, R. (Red.), *Praktisk pedagogisk utdanning. En antologi*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget.

Lillejord, S. & Hopfenbeck, T. N. (2020). Vurdering etter kunnskapsløftet. I Krumsvik, R.J. & Säljö, R. (Red.), *Praktisk pedagogisk utdanning. En antologi*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget.

Skolen som organisasjon

Gilje, N. (2017) Profesjonskunnskapens elementære former. I S. Mausethagen og J.C. Smeby (Red.), *Kvalifisering til profesjonell yrkesutøvelse* (s. 21-33) Oslo: universitetsforlaget.

Hargreaves, A. (2004). Balkanisering i skolen. Når samarbeid virker splittende. I A. Hargreaves (2004), *Lærerarbeid og skolekultur. Læreryrkets forandring i en postmoderne tid* (s. 222-249). Oslo: Ad notam. Gyldendal.

Klev, R., & Levin, M. (2009). Forandring som praksis – faglig arv og aktuell posisjon. I *Forandring som praksis. Endringsledelse gjennom læring og utvikling* (2. utg). Bergen: Fagbokforlaget.

Klev, R., & Levin, M. (2009). Samskapt læring – ledelse av utviklingsprosesser. I

- Forandring som praksis. Endringsledelse gjennom læring og utvikling* (2. utg). Bergen: Fagbokforlaget.
- Klev, R., & Levin, M. (2009). Læring, meningsdanning og kunnskap i organisasjoner. I *Forandring som praksis. Endringsledelse gjennom læring og utvikling* (2. utg). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kapittel 5: Makt, organisering og endring. I *Forandring som praksis. Endringsledelse gjennom læring og utvikling* (2. utg). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kvam, V. (2009). Mellom grunnprinsipp og praksis. Om veiledning, skoleutvikling og frivillighet. *Nordisk pedagogik*, 29, 306–319.
- Tolo, A. (2017). Kompetanseutvikling i lærerprofesjonen. I A. Tolo *Kompetanse og lærerprofesjonalitet*. (s. 135-154). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kvernbekk, T. (2020). Vil dette virke hos oss? Om veien fra forskningsbasert kunnskap til konkret praksis. I Krumsvik, R. J. & Säljö, R. (Red.), *Praktisk pedagogisk utdanning. En antologi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Estetikk og etikk

- Bøyum, S. (2020). Etikk for lærarar. Oslo: Samlaget.
- Grimen, H. (2008). Profesjon og kunnskap. I Molander A. & Terum, L.I. (Red.), *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dale, E. L. (1993). Læringserfaringer med estetisk kvalitet. I E. L. Dale, *Den profesjonelle skole: Med pedagogikken som grunnlag* (197-221). Oslo: Ad Notam.
- Eisner, E. W. (2004). What can education learn from the arts about the practice of education? *International Journal of Education & the Arts*, 5(4), 1-13. <http://ijea.asu.edu/v2015n2014/>
- Ulvik, M. (2020). Estetiske erfaringer - hvorfor og hvordan. I *Skolens betydning*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ulvik, M. (2013). Pedagogikk og estetikk. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 97(6), 418-428. http://www.idunn.no/npt/2013/06/pedagogikk_og_estetikk
- Grimen, H. (2008). Profesjon og profesjonsmoral. I Molander A. & Terum, L.I. (Red.), *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Noddings, N. (2012). The caring relation in teaching. *Oxford Review of Education*, 38(6), 771-781.
- Van Manen, M. (1993). Pedagogisk takt. I *Pedagogisk takt: Betydningen av pedagogisk omtenkksomhet* (s. 135-166). Nordås Caspar forl. og kursvirksomhet.

Samhandling og gruppeprosesser

- Dysthe, O. (1996). The multivoiced classroom: Interactions of writing and classroom discourse. *Written Communication*, 13(3), 385-425.
- Hausstätter, R.S. (2006). Fra Eichmann til bølla Billy – Filosofiske og pedagogiske betraktninger omkring mobbeproblematikken i skolen. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 1, 53-63. http://www.idunn.no/npt/2006/01/fra_eichmann_til_bolla_billy_-_filosofiske_og_pedagogiske_betraktninger_omk
- Law, D. M., Shapka, J.D, Hymel S., Olson, B.F. & Waterhouse, T. (2012). The changing face of bullying: An empirical comparison between traditional and internet bullying and victimization. *Computers in Human Behaviour*, 28, 226-232. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S074756321100197X#>
- Inglar, T. (1997). Veiledning av elever. I *Lærer og veileder: Om pedagogiske retninger, veiledningsstrategier og veiledningsteknikker* (s.103-118). Oslo: Universitetsforlaget.
- Salmivalli, C., Lagerspetz, K., Björkqvist, K., Österman, K., & Kaukiainen, A. (1996). bullying as a group process: Participant roles and their relations to social status within the group. *Aggressive Behavior*, 22(1), 1-15. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/%28SICI%291098-2337%281996%2922:1%3C1::AID-AB1%3E3.0.CO;2-T/abstract> 8
- Saugstad, T. (2004). Vejledning og intimitetstyranni. I J. Krejsler (Red.), *Pædagogikken og kampen om individet: Kritisk pædagogik, ny inderlighed og selvets teknikker* (s. 89-107). København: Hans Reitzel.
- Stensaasen, S. & Sletta, O. (1996). Samspillsforhold og sosial kompetanse. I S. Stensaasen & O. Sletta (1996). *Gruppeprosesser*. Oslo: Universitetsforlaget (.s. 160-201).

Ungdom, skole og samfunn

- Heggen, K. (2002). Utkantjentene sin stille revolusjon. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 2(2), 3-20. <http://www.ungdomsforskning.no/Download/2-2002/heggen.pdf>
- Kristensen, M.K. (2009). Med et smil. Mobbing som ikke synes. *Bedre skole*, nr.2.
- Illeris, K. (2002). Unges læring, identitet og selvorientering. *Nordisk pedagogik*, 2, 65-87. http://www.idunn.no/ts/np/2002/02/unges_lering_identitet_og_selvorientering
- Nielsen, H. B., Rudberg, M. (2000). Gender, love and education in three generations: The way out and up. *The European Journal of Women's Studies*, 7, 423-453. <http://ejw.sagepub.com/content/7/4/423.full.pdf>
- Ziehe, T. (2001). De personlige livsverdeners dominans. Ændret ungdomsmentalitet og skolens anstrengelser. *Uddannelse*, 10. <http://udd.uvm.dk/200110/udd200110-01.htm?menuid=4515>

Danielsen, A.G. & Tjomsland, H.E. (2013). Mestringsforventning, trivsel og frafall. I Krumsvik, R. J. & Säljö, R. (Red.) *Praktisk pedagogisk utdanning. En antologi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Kilder som grunnlag for evaluering av emnet

Fokusgruppeintervju

For å innhente informasjon om studentenes samlede profesjonsfaglige utbytte i PEDA 102 i vårsemesteret med hensyn på variasjon, bredde og integrasjon, er det gjennomført fokusgruppeintervju. I disse intervjuene ble også oppmerksomheten rettet mot vurderingsformer, og om studentene kunne oppleve overlappende arbeids- og vurderingsformer i ulike emner med en risiko for dobbeltarbeid og selvplagiat.

Det ble gjennomført to fokusgruppeintervju med til sammen syv (7) studenter, ett intervju med to (2) studenter og det andre med fem (5) studenter. I tillegg ble det gjennomført fokusgruppeintervju med fire (4) lærerutdannere, samt programkoordinator for PPU. Nedenfor presenteres spørsmålene som var utgangspunkt for samtalen med studentene og med lærerutdannerne.

Intervjuspørsmål som utgangspunktet for samtalen med studentene

Hva tenker dere om arbeidsformen i dette emnet? Skiller den seg fra andre emner. Ev på hvilke måter? Hva tror dere er hensikten med arbeidsformen?

Hvordan opplever dere at dere lærer om aksjonsforskning som metode?
Hvordan opplever dere spenningen mellom innholdet og metoden som skal læres i emnet?
Hvordan kan arbeidsformen i dette emnet sammenlignes med arbeidsformen i andre emner?

Hvordan kom dere frem til tema som dere ønsket å jobbe med i aksjonsforskningsprosjektet?
Kan dere beskrive hvordan dere har jobbet i aksjonsforskningsprosjektet?

Hvordan forholder arbeidet seg i aksjonsforskningsprosjektet til innholdet når det gjelder profesjonsfaglig kunnskap i emnet?

Hvordan forholder arbeidet seg i aksjonsforskningsprosjektet til innholdet i andre emner i studiet?

Hvordan opplever dere at AF bidrar til at dere ser sammenhenger mellom teori og praksis?

Hvordan antar dere at AF får betydning for dere som fremtidige lærere?

Har dere noen tanker knyttet til vurderingsordningen av emnet?

Tenker dere at denne ordningen vurderer det som dere skal lære i emnet?

Intervjuspørsmål som utgangspunktet for samtalen med lærerutdannere og programkoordinator

Kan dere si noe om historikken til emnet? Mål og hensikt?

Hva tenker dere om arbeidsformen i dette emnet? Skiller den seg fra andre emner. Ev på hvilke måter? Hva er hensikten med arbeidsformen?

Hvordan opplever dere at studentene lærer om aksjonsforskning som metode?

Hvordan opplever dere spenningen mellom innholdet og metoden som skal læres i emnet?

Hvordan kommer studentene frem til tema som de ønsker å jobbe med i aksjonsforskningsprosjektet?

Hvordan har dere erfaring med at arbeidet i aksjonsforskningsprosjektet forholder seg til innholdet når det gjelder profesjonsfaglig kunnskap?

Har dere noen tanker knyttet til vurderingsordningen av emnet?

Tenker dere at denne ordningen vurderer det som studentene skal lære i emnet?

Hvilke tanker har dere om studentenes samlede profesjonsfaglige utbytte i vårsemesteret? (godt nok mht. variasjon, bredde og integrasjon, eller om de har overlappende arbeids- og vurderingsformer der de risikerer dobbeltarbeid og/eller risiko for selvplagiat.

Hvordan har samarbeidet med praksisfeltet vært i sammenheng med aksjonsforskningsprosjektet?

Hva samtalen forteller - fra studentenes perspektiv

Forelesning, seminar og profesjonsfaglig kunnskap

Studentene setter stor pris på fagligheten i studiet. De opplever at de får møte personer med ulike perspektiv, og at det er det mye læring i denne tverrfagligheten. Det forteller at det er veldig lærerikt å jobbe med case og diskusjoner knyttet til disse. En av studentene sier: «Det har vært et begivenhetsrikt år, lærerikt.»

Studentene opplever det som bra at de møter ulike perspektiver i litteraturen, og de setter pris på at de har fått innblikk i eksempelvis ulike læringsteorier. En av studentene sier: «Denne flerstemmigheten i bøkene er bra.» De verdsetter også at pensumlisten inneholder oppdatert litteratur. De opplever koblingen mellom undervisningen og teorien som veldig naturlig, og at det er en veldig god link mellom det de leser og det de går igjennom i seminarene.

Litteraturen oppleves som relevant og praksisnær for studentene.

Formen og innholdet på seminarerne oppleves som meget god og virkelighetsnær. «Vi er nærmest som en klasse», sier en av dem. I denne klassen opplever de seg selv som en sammensveiset gruppe. Studentene opplever måten lærerutdannerne leder og organiserer seminarerne på, som en modell for dem selv som fremtidige lærere. Studentene erfarer at de lærer hvordan de skal være lærere gjennom undervisningen på campus ved at de får prøvd ut aktiviteter som de vil ta med seg til skolen som lærere. De uttaler at de ikke kunne lært dette gjennom en pensumtekst. De har imidlertid erfart at dette krever mer av dem enn å ta andre fag hvor de kan «gjemme» seg i auditoriet, for så å gå på eksamen til slutt. «Vi må være der, og vi får et elevperspektiv», sier en av dem.

Studentene erfarer studiet som svært omfattende og krevende, men at det er svært lærerikt. Studentene mener at det har vært greit å ha forelesningene på video, og at de har fått diskutert og reflektert over disse på seminarerne. De kommenterer også at det har vært bra at de har måttet forberedt seg til seminarerne.

De mener at det er en sammenheng mellom den profesjonsfaglige kunnskapen som de skal utvikle og det de gjør i studiet. De erfarer at det de lærer vil få betydning for dem som lærere. «Men det går en grense om du skal utvikle deg hele tiden», sier en av studentene. Aksjonsforskningsprosjektet er en fin bevisstgjøring på hva du gjør og hvorfor, ifølge studentene. Noen studenter tenker at hovedhensikten med aksjonsforskningsprosjektet er å ha et kritisk blikk på det en gjør og hvorfor en gjør det

Tema for aksjonsforskningsprosjektet

Alle i klassen og lærerutdannere var med på prosessen når det gjaldt valg av tema. Studentene begrunner temavalget på ulike måter. En sier at han valgte muntlighet i klasserommet, fordi han verdsetter det. Flere av studentene uttaler at det er viktig med en personlig motivasjon, og mange har derfor valgt å prøve ut estetiske hjelpemidler. Studentene har fått mange ideer om estetiske prosesser i litteraturen, og de forteller at de har blitt motivert til å jobbe med estetikk da en av lærerutdannerne hadde en forelesning om det.

Studentene som jobbet med estetikk, fikk temaet til å passe inn på skolen. Andre tilpasset tema til det som skolen jobbet med, for eksempel tilpasset undervisning. Andre tok utgangspunkt i noe som opplevdes som en utfordring i praksis, som muntlig aktivitet. Noen

tok også utgangspunkt i tema som de hadde hatt i fagdidaktikken, som elevdialog og utforskende samtaler.

Noen studenter ønsker at temaene kunne vært klare på forhånd, slik at de kunne få mer tid til å planlegge og prøve ut aksjonsforskningen. Noen forteller i denne sammenheng at de har opplevd at det de har tenkt på i aksjonsforskningen ikke passet inn i oppleggene på skolen, slik at deres opplegg måtte revideres og tilpasses skolen når de kom dit.

Arbeid med aksjonsforskningsprosjektet

Studentene opplever at de har hatt lite teori om metode knyttet til aksjonsforskningsprosjektet. De kommer likevel frem til at de har hatt noe om aksjonsforskning, «men da visste de ikke hvor viktig det var», sier en av dem. En annen reflekterer over at en god del av pensum representerer eksempler på aksjonsforskning.

Studentene visste om aksjonsforskningsprosjektet før de skulle ut i praksis på våren i seks uker, tre uker før og tre uker etter vinterferien. Aksjonsforskningsprosjektet ble introdusert tidlig i januar, slik at det ble tatt opp i seminarer før praksis. Det ble også diskutert på seminarer hvor ferdig en problemstilling kan være før en møter en klasse. «Hva tenker du klassen er mottakelig for, vi skulle ha dette i bakhodet», sier en av studentene.

Som en del av forberedelse til gjennomføring av aksjonsforskningsprosjektet, skulle studentene forberede et utkast for så å presentere dette på en gruppe på 3-4 studenter i et seminar. Mot slutten av semesteret presenterte studentene prosjektene for andre studenter og seminarleder, for så å få tilbakemelding fra disse som en hjelp til å ferdigstille rapporten fra prosjektet. Studentene forteller at det var en tydelig prosess i aksjonsforskningsprosjektet, og at det bare var å ta kontakt med lærerutdannerne for å få veiledning.

Noen studenter opplever at aksjonsforskningsprosjektet er for omfattende i studiet og at det «oppleses som støy», som en av studentene uttaler det. Noen studenter ønsker at de kanskje skulle begynne å tenke på aksjonsforskningen allerede på høsten, «for det er mye som er «stappet inn» i studiet», slik som en student uttaler det. Andre er uenige i dette, men argumenterer for at det kunne være mer planlegging på forhånd. De to ukene med observasjon forteller de ble brukt til å bli kjent med klassen og elevene og til å finne ut hva aksjonen skulle være.

Studentene opplever at det har stor betydning hvilken praksislærer de får, samtidig som aksjonsforskningsprosjektet erfares av noen av studentene som noe som er et tillegg til det som egentlig skal gjøres. Ifølge studentene kom det ikke tydelig nok frem i starten av studiet at aksjonsforskningsprosjektet var så sentralt. De savner en bedre kommunikasjon mellom lærerutdannere og studenter og mellom universitetet og praksisskolene om hva aksjonsforskningsprosjektet skal være.

Studentene opplever det som en utfordring at de ikke vet hvilken praksislærer de møter og at det ikke er en kvalitetssikring på det som skjer i skolen. Studentene erfarer dessuten møte med praksis som veldig variert. De erfarer at det ikke alltid er lagt opp slik at det skal komme studenter til skolen, og studenter kan derfor oppleve at de kommer litt i veien for det som skal foregå. Studentene tenker det er bra å være på forskjellige skoler. Studentene har også erfart at lærerne er travle og at noen av dem ikke er spesielt interessert i aksjonsforskningsprosjektet deres.

Skille mellom pedagogikk og didaktikk

Aksjonen som de gjennomfører i aksjonsforskningsprosjektet, kan også brukes i oppgaver i didaktikken. Noen har hørt at det kan være 25 prosent overlapp. Mens noen studenter opplever at det er en avstand mellom oppgavene i pedagogikk og didaktikk, opplever andre studenter det som stressende å skille mellom didaktikken og pedagogikken. De passer på å bruke litteratur fra pensumlisten i pedagogikk i den ene og fra listen i didaktikk i den andre oppgaven. Hvilke opplevelser studentene har når det gjelder overlapp mellom pedagogikk og didaktikk, er knyttet til hvilke fag de har.

Aksjonsforskningsprosjektet og sammenheng mellom teori og praksis

Studentene forteller at prosjektet har ført til at de har lest teori, og at det på den måten har hjulpet dem til å se sammenhenger mellom teori og praksis. «Jeg har funnet teori og begrunnelser som har gjort at det har blitt en kobling», sier en av dem. Det opplever prosjektet som viktig for egen utvikling og for at de klarer å se relevansen av teori. Noen oppdager også at lesing av teori kan hjelpe dem til å sette teoretiske begreper på praksiserfaringer i etterkant. «Det er ikke teorien som skal styre det du ser etter», sier en av

dem, og fortsetter: «Det kan være at vi på noen seminarer kan diskutere enda mer sammenhengen mellom teori og praksis, og hva som kommer først og sist».

Praksislæreres uttalelser i løpet av praksisperioder kan imidlertid virke demotiverende på dem. De får høre i skolen at det er fint at de leser teori og prøver å knytte denne til praksis, men at det ikke fungerer på den måten i skolen. «Det virker litt sånn demotiverende når det gjelder bruk av teori», sier en av studentene.

Aksjonsforskningsrapporten som vurdering av emnet

Studentene har et noe ulikt syn på om de får vist hva de har lært i pedagogikk i rapporten skrevet med utgangspunkt i aksjonsforskningsprosjektet. Noen studenter mener at aksjonsforskningsprosjektet ikke klarer å fange opp alt de har lært i emnet. De mener også at utfordringer i gjennomføringen av prosjektet i skolen, kan bidra til at prosjektet ikke får frem det som de har lært. Det kan være at prosjektet må endres i møte med skolen, og at det de allerede har planlagt må legges til side for så begynne på nytt igjen. Samtidig opplever noen studenter at rapporten som prosjektet ender ut i, samler temaene som de har vært innom i pedagogikken i løpet av studiet.

En annen student fortsetter: «Den (rapporten) viser noe av det vi har lært, men ikke som en vanlig eksamen der vi får vist mer». Noen ønsker at det kunne vært en muntlig eksamen eller en muntlig eksamen i tillegg til rapporten. Andre mener at all teori som de har lært kan være nyttig, men at de må plukke ut det som er mest relevant i aksjonsforskningsprosjektet, og at det derfor vil kunne vise hva du har lært i løpet av året. «Jeg mener derfor at dette er en god måte å vise hva du har lært på.», sier en student. Dette skaper diskusjon i gruppen. Et forslag er at de kan vurderes flere ganger og på andre måter. En av dem foreslår mappevurdering som en vurderingsmåte, mens en annen ser den røde tråden i hele PPU og sier at didaktikken også blir vurdert, slik at de samlet sett blir vurdert på flere måter.

De opplever det som litt urimelig at de ikke helt vet hvilke kriterier rapporten blir vurdert etter. Noen av de vet at det er en forventning om formen på rapporten som skal leveres.

Læring i emnet

De tenker at studiet er veldig omfattende og krevende, men at det er svært lærerikt. De opplever også at opplegget har bidratt til at de har opplevd et fellesskap med de andre studentene. De omtaler seminarene som svært lærerike. De sier at det har vært greit å ha forelesningene på video, og at de har fått diskutert og reflektert over innholdet i disse på seminarene i etterkant. De kommenterer at det har vært bra at de har måttet forberede seg til seminarene.

Studentene antar at de vil ta i bruk aksjonsforskningsmetoden som fremtidige lærere, men at de ikke vil skrive en rapport om prosessen. De tenker at de imidlertid vil bruke teori for å finne ut hvorfor opplegget de har gjennomført har fungert eller ikke.

Hva samtalene forteller - fra lærerutdannernes perspektiv

Mål med emnet

Lærerutdannerne uttrykker at målet med emnet er å få studentene til å se sammenhenger mellom det teoretiske og det praktiske, og at de i aksjonsforskningsprosjektet tar utgangspunkt i noen praktiske utfordringer som de har opplevd i praksis og som er reelle for dem.

I det første semesteret skal de identifisere et problem, og i det andre semesteret skal de planlegge et tiltak, «så begge disse semestrene henger godt sammen,» sier en av lærerutdannerne. Det går frem av samtalen at lærerutdannerne lar studentene møte skolene med tema som de kan spisse etter hvert for å kunne tilpasse prosjektene til praksisen i skolen. Studentene vil ofte finne generelle svar, men de prøver å gjøre dem oppmerksom på at det er deres praksis de skal utforske og forbedre i aksjonsforskningen.

Konkurransen mellom emner

Lærerutdannerne forteller at det er tatt i bruk lignende tilnærminger som aksjonsforskning også i didaktikkemner, slik at disse emnene konkurrerer med hverandre. Ifølge lærerutdannerne er det helt greit at studentene gjennomfører samme aksjon i pedagogikk og didaktikk, men at de må diskutere tiltaket i pedagogikk ut fra pedagogisk teori. «Men jeg tror

nok at studentene kunne sett for seg at det dette kunne vært én oppgave», sier an av dem. En annen fortsetter: «Det kom som en overraskelse at fagdidaktikere fikk denne aksjonsforskningsideen, og det sier jo litt om mangel på kommunikasjon mellom oss». De har hatt planleggingsmøter på tvers av fakulteter en gang i semesteret, og de vet at spanskdidaktikk har gått bort fra aksjonsforskningsideen.

Det gjennomføres planleggingsdager hvor alle emneansvarlige blir invitert, og disse oppleves som meget nyttige. «Vi har informert om hva som gjøres i pedagogikken, slik at didaktikerne i hvert fall er orientert om dette. Det vi også kunne ha tatt opp på disse møtene er muligheten for en felles eksamen, men det er nok motstand mot dette i noen fag», uttaler en av lærerutdannerne.

Tema i aksjonsforskningsprosjektet

En lærerutdanner forteller at studentene skal levere en skisse hvor de beskriver tiltaket sitt før de går ut i praksis på våren for så å prøve ut dette tiltaket. Før de skal levere denne skissen, har de vært i praksis i to uker, slik at de har bedre forutsetninger for å se hva de kan få til. Tanken er at det er studentenes egne erfaringer i praksis som skal være utgangspunkt for aksjonsforskningsprosjektet, og at det ikke skal være tekster de har lest. «Når utgangspunktet er deres egne opplevelser i praksisfeltet, kan de får et eierforhold til arbeidet», sier en av dem. De er imidlertid oppmerksomme på at studentene blir påvirket av forelesningene, eksempelvis estetikk, som mange velger å fokusere på.

Forelesninger, seminarer og aksjonsforskningsprosjektet

Lærerutdannerne forteller at de har opplevd det som en utfordring hvordan de skal få studentene til å lese hele pensum. De forteller at studentene leser bredt på høstsemesteret, og at de har mulighet til å snevre inn fokus for lesingen i sammenheng med aksjonsforskningsprosjektet og tematikken i dette. Men, legger en lærerutdanner til: «De må forberede seg til seminarer, så de må ha vært innom alle temaene også på våren». De har maksimum 20 studenter pr seminar Klasse, og de uttrykker at studentene er svært fornøyd med disse. Lærerutdannerne forteller at hvert seminar skal være et eksempel på hvordan undervisning kan gjennomføres i skolen. Alle studentene har mastergrad, og lærerutdannerne

har den oppfatning at de har metodekunnskap allerede før studiet i dette emnet, men at tilnærmingen i aksjonsforskningen er noe annerledes.

Aksjonsforskningsprosjektet blir jobbet med på seminarene helt fra starten av vårsemesteret, De har fått tilbakemelding fra studenter at de gjerne kan starte med dette allerede i høstsemesteret. Lærerutdannerne har erfart at selv om studentene får informasjon om prosjektet, kommer det som en overraskelse for noen av dem at aksjonsforskningsprosjektet er eksamensformen. Lærerutdannerne har vist en kurve til studentene utformet med utgangspunkt i tidligere studenters erfaringer med aksjonsforskningsprosjekt. Denne kurven viser at studentene blir mer og mer positive til prosjektet utover i arbeidet, og særlig etter praksis når de skal skrive rapporten. Lærerutdannerne forteller at visualiseringen av den positive utviklingen gjorde noe med dem, og at de etter dette klarte å stå i klagingen i starten av prosjektet. De opplever at de som har jobbet med prosjektet over flere semester blir flinkere til å legge frem prosjektet for studentene: «Vi ser hva som er lurt å si og hva som er lurt å gjøre», sier en av dem, og en annen fortsetter: «Ved at du viste dem denne kurven, så tok du noe av kritikken på forhånd».

De tenker at det blir litt opp til studentene å gjøre koblingen mellom teori og praksis, men at de også kan få hjelp til dette i veiledningen. Flere av lærerutdannerne har selv prøvd ut aksjonsforskning slik at de også skulle bli i stand til å veilede studentene i deres utprøving og skriveprosess. «Vi har skolert oss på den måten», sier en av dem.

Lærerutdannerne tenker det er veldig bra at studentene jobber i tverrfaglige grupper i seminarene, fordi de da skjønner at det er disse folkene de skal samarbeide med ute i skolene. «Når de presenterer for hverandre, kan de se at det som blir gjort i ett fag også kan overføres til et annet fag», sier en av dem. Lærerutdannerne forteller at studentene får erfare at skoler gjennomfører aksjonsforskningsprosjekter i DEKOMP (desentralisert kompetanseutvikling), og at det kanskje fører til at de ser mer nytten av dette prosjektet. Lærerutdannerne har også hørt fra studentene selv at de vil ta i bruk denne undersøkende metoden som fremtidige lærere.

Vurderingsordningen i emnet

Akkurat når det gjelder eksamen, mener lærerutdannerne at studentene kan ha et smalt fokus, men at de andre emnene som blir tatt opp i seminarene, bidrar til at bredden også blir ivarettatt. Lærerutdannerne har den oppfatning at studentene arbeider godt i studiet, og at de derfor får dekket en bredt kunnskapsfelt. De mener at aksjonsforskningsprosjektet og rapporten som skal skrives, er midt i blinken for studentene for å utvikle profesjonsfaglig kunnskap. En av lærerutdannerne savner perspektivet på hva skolen som organisasjon kan lære av det som settes i gang i aksjonsforskningsprosjektene, og at de i møte med studentene skulle ha hatt et fokus også på skoleutvikling. «Jeg savner det kollektive perspektivet», uttaler han, og legger til at studentene kanskje skulle blitt utfordret på å legge frem for skolen hva de fant ut i prosjektet. De kommer frem til at de til slutt i malen kan legge inn et spørsmål om hvilke implikasjoner funnene i prosjektet kan ha for skolen.

De har diskutert om eksamen på våren kunne være muntlig. Lærerutdannerne kommer inn på en diskusjon som omhandler hvordan studentene kan få presentert arbeidene sine. Et forslag er at de kan ha en posterpresentasjon, et annet forslag er at de kan presentere studiene sine for lærere og ledere i skolen, som inviteres til universitetet som tilhørere. En kommentar er at de måtte ha vært en felles eksamen dersom de skulle gjennomføre dette, slik at didaktikerne også ble inkludert.

Kommunikasjon med skolen

De har sendt ut skriv til alle mentorer om hva som skal skje i sammenheng med prosjektet. «Grunnen til at vi har sendt ut et slikt brev er at mange studenter har opplevd at praksislærere nærmest har motarbeidet aksjonsforskningsprosjektet», uttaler en av dem.

Fornøyd, men nyttig å reflektere sammen

Lærerutdannerne delte erfaringer i løpet av samtalen, og når de ble spurt om hvordan det var å komme sammen og reflektere rundt egen undervisningspraksis, sier en av dem: «Veldig nyttig og reflektere sammen, og veldig bra at en som er ny i gruppa vår kan komme med nye innspill».

Lærerutdannerne opplever at modellen på PPU fungerer godt, og at de får gode tilbakemeldinger fra studentene. «Men det kan også være slik at vi blir litt blinde på det vi gjør, og at det derfor er bra å få inn noen nye i gruppen vår», avrunder en av dem.

Oppsummering og mulige implikasjoner

Oppsummering

Både studentene og lærerutdannerne er fornøyd med PPU-studiet, og dermed også PEDAs 102 som har vært i fokus i denne evalueringen. Studentene opplever at det er en sammenheng mellom litteratur og undervisningen generelt, og mellom forelesninger og seminarer.

Studentene opplever seminarene som en modell for hvordan de kan være lærere, noe som også er lærerutdannerens intensjon. Studentene opplever studiet som arbeidsomt, men lærerrikt. Lærerutdannerne vet også at studiet er krevende og at studentene jobber mye.

Studentene opplever at de ser sammenhengen mellom teori og praksis. Både studenter og lærerutdannerne mener at studiet bidrar til at studentene utvikler profesjonsfaglig kunnskap.

Studentene har ulik inngang til valg av tema, og de erfarer også at skolene tar imot dem på ulikt vis. Studentene opplever en tydelig og strukturert arbeidsprosess på seminarene, og at de får god veiledning. God veiledning er også noe lærerutdannerne er opptatt av å bidra med.

Studentene opplever noe overlapp mellom oppgaver i ulike emner, men de synes å være bevisst på hvordan de skal løse dette. De har et noe ulikt syn på om rapporten fra aksjonsforskningsprosjektet viser hva de har lært i emnet. De ønsker seg dessuten klarere kriterier for hvordan rapporten blir vurdert.

Studentene mener at kommunikasjonen med skolen kunne vært bedre, og noen av dem opplever praksislærere som lite engasjert i aksjonsforskningsprosjektet. Studentene uttrykker imidlertid at prosjektet vil få betydning for dem som fremtidige lærere.

Mulige implikasjoner

En større bevisstgjøring av hvilke kriterier aksjonsforskningsrapporten vurderes etter

Mer fokus på og en større bevisstgjøring på aksjonsforskning som strategi for praksis- og kunnskapsutvikling

Presentasjon av aksjonsforskningsprosjektet i skolene for å fremme mer engasjement for prosjektet i skolen. Presentasjoner i skolen kan også utvikle en forståelse for at prosjektene kan bidra til skoleutvikling.

Lærerutdannere fortsetter diskusjonen om hvordan studentene kan bli vurdert i emnet

Trondheim 10. juni, 2022

May Britt Postholm
May Britt Postholm

Lunsmøte, PPU 21. september 2022

Tilstede: to tillitsvalgte fra alle tre seminargruppene, tre seminarledere + programansvarlig og adm. koordinator.

Tilbakemelding fra de tillitsvalgte:

Forelesningene: Det er ønske om flere forelesninger, som går mer i dybden, f. eks om kulturperspektiv, inkludering. Noen mener at forelesers egne subjektive oppfatninger tar for mye plass, mens andre synes det fungerer fint. Studentene melder også om at forelesningene kan times bedre for å unngå at man har for mye stoff og at studentene blir bedt om å se resten av presentasjonen på egenhånd.

Siden forelesningene er få og mer som oversiktsgjennomgang å regne, må seminarene gå i dybden og være praktiske.

Seminarene: Opplegget med seminargrupper får positiv tilbakemelding. Det er godt strukturert, og størrelsen på seminargruppene er passelig. Det er fint med gruppesamtaler og diskusjon. Seminarlederne kan gjerne oppfordre studentene til å bytte plasser jevnlig, slik at man ikke snakker med de samme hver gang. Innføringsuken er nyttig, men man kunne gjerne lagt opp til noe sosialt på tvers av gruppene. En idé er å oppnevne en sosialt ansvarlig for hver gruppe.

Den «røde tråden» med casearbeid fram mot eksamen er godt synlig for studentene. Det er ønske om mer innspill fra seminarlederne knyttet til temaene det arbeides med: praktiske eksempler knyttet til litteraturen, og mer konkrete tips om hvordan løse situasjoner. Ønske om mer informasjon om hva studentene kan forvente i praksis.

Litteratur: Pensum er omfattende. Studentene etterspør mulighet for kjernelitteratur. De melder også om overlapp i pensum (pedagogikk/fagdidaktikk).

Organisering av studiet: Det er lange dager med mye obligatorisk undervisning. Noen fagkombinasjoner gjør at studenter har undervisning på morgenen og på ettermiddagen, med lang pause imellom. Forslag til løsning på dette er større grad av koordinering mellom fag.

Studentene ønsker også større påvirkning på egen studiesituasjon. Forslag: åpne opp for tilpasning allerede ved opptak (at det ikke er opp til studentene å ta kontakt og informere).

Informasjon: Informasjonsflyten på PPU er for dårlig og for fragmentert. Et eksempel er førpraksismøtet, der invitasjonen kom for seint, og informasjonen var mangelfull. Informasjonen om praksisloggen var også mangelfull/fraværende. Forslag: Lektorsenteret kommer på besøk og informerer, slik at alle får samme informasjon samtidig.

Annet: Problemer med låste dører og manglende tilgang. Dette gjelder både tilgang til bygg, seminarrom, toaletter, og muligheten til å besøke Lektorsenteret.

Inneklimaet på Vektortorget er dårlig!

Tilbakemelding fra ansatte:

- Det er en glede å undervise på PPU!

- Samkjøring og informasjonsflyt er en akilleshæl i lektorutdanningen. Det er viktig med gjensidig overbærenhet og at studentene bruker muligheten til lavterskel kommunikasjon med seminarleder.

- Imponert over oppmøte og innsats, men merker at nå daler intensiteten.
- Seminarene har i stor grad erstattet forelesninger, det er noe fagmiljøet har valgt å prioritere.
- Adm. koordinator forklarte om timeplanleggingssystemet og nødvendigheten av å bruke hele spennet fra 8 til 16.
- Programansvarlig tar de innspillene som handler om forhold utenfor PEDDA101 videre til aktuelle fora.

L.E, 26. september 2022

Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften)

Forskriften gjelder akkreditering av studietilbud og institusjoner og tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning etter [lov 1. april 2005 nr. 15](#) om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

Kapittel 2. Akkreditering av studietilbud

§ 2-1. Forutsetninger for akkreditering

- (1) Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.
- (2) Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon samt muligheter for studentutveksling.

§ 2-2. Krav til studietilbudet

- (1) Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.
- (2) Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.
- (3) Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.
- (4) Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.
- (5) Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.
- (6) Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.
- (7) Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.
- (8) Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

(9) For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

§ 2-3. Krav til fagmiljø

(1) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

(2) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.

(3) Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

(4) Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:

a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.

b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professorkompetanse.

(5) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.

(6) Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.

(7) For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning

§ 3-2. Akkreditering av mastergradsstudier

(1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.

(2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.

(3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

Kvalitetssystem for utdanning ved UiB

Reakkreditering av studieprogram

Fakultetets lokale studiekvalitetskomité skal gjennomgå, vurdere og ta stilling til om programevalueringen dokumenterer at NOKUTs studietilsynsforskrift er innfridd, og at programmet kan reakkrediteres. Eventuelt gir komiteen råd om hva som må til for at programmet skal kunne reakkrediteres. Den lokale studiekvalitetskomiteen gir sin anbefaling til fakultetet som legger saken frem for fakultetsstyret.

Fakultetsstyret kan godkjenne anbefalingen om reakkreditering. Dersom fakultetsstyret ikke godkjenner slik anbefaling, kan programstyret få instruks om å gjennomføre endringer i programmet. I tilfeller der den lokale studiekvalitetskomiteen anbefaler nedlegging av et program, kan fakultetsstyret gjøre vedtak om å anbefale universitetsstyret å legge ned studieprogrammet. Fakultetsstyret kan anbefale nedlegging av et program også i tilfeller der den lokale studiekvalitetskomiteen ikke anbefaler dette.

Evaluerings av tverrfaglige og tverrfakultære studieprogram gjøres i samarbeid med de involverte fakultetene. Eier av studieprogrammet har ansvar for å koordinere samarbeidet.

Programstyret har ansvar for at alle involverte fag, fakulteter og enheter er tilstrekkelig opplyst og hørt i programevalueringen samt å sørge for at den lokale studiekvalitetskomiteen har all tilgjengelig informasjon i reakkrediteringsprosessen.

